«Γλώσσα και Ανδρολογία: η αποτύπωση της σκέψης στην ορολογία»

Δρ. Δημήτριος Β. Καγιάς
Παιδοχειρουργός
Παιδοχειρουργικό Τμήμα, Γ.Ν.Μ «Ελενα Βενιζέλου», Αθήνα

10ο
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΑΝΔΡΟΛΟΓΙΑΣ
Διοργάνωση
Ελληνική Ανδρολογική Εταιρεία
17-18 Μαρτίου 2017
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
CROWNE PLAZA
ΑΘΗΝΑ
Η εκδήλωση αξιολογείται από τον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο
με μόρια Συνεχιζόμενης Ιατρικής Εκπαίδευσης (CME-CPD credits)

Παιδί, που κρατάει
ένα περιστέρι
Ελαιογραφία, 1901
"Μπλέ Περίοδος"

GOETHE

ΦΑΟΥΣΤ

Johann Wolfgang Von Goethe

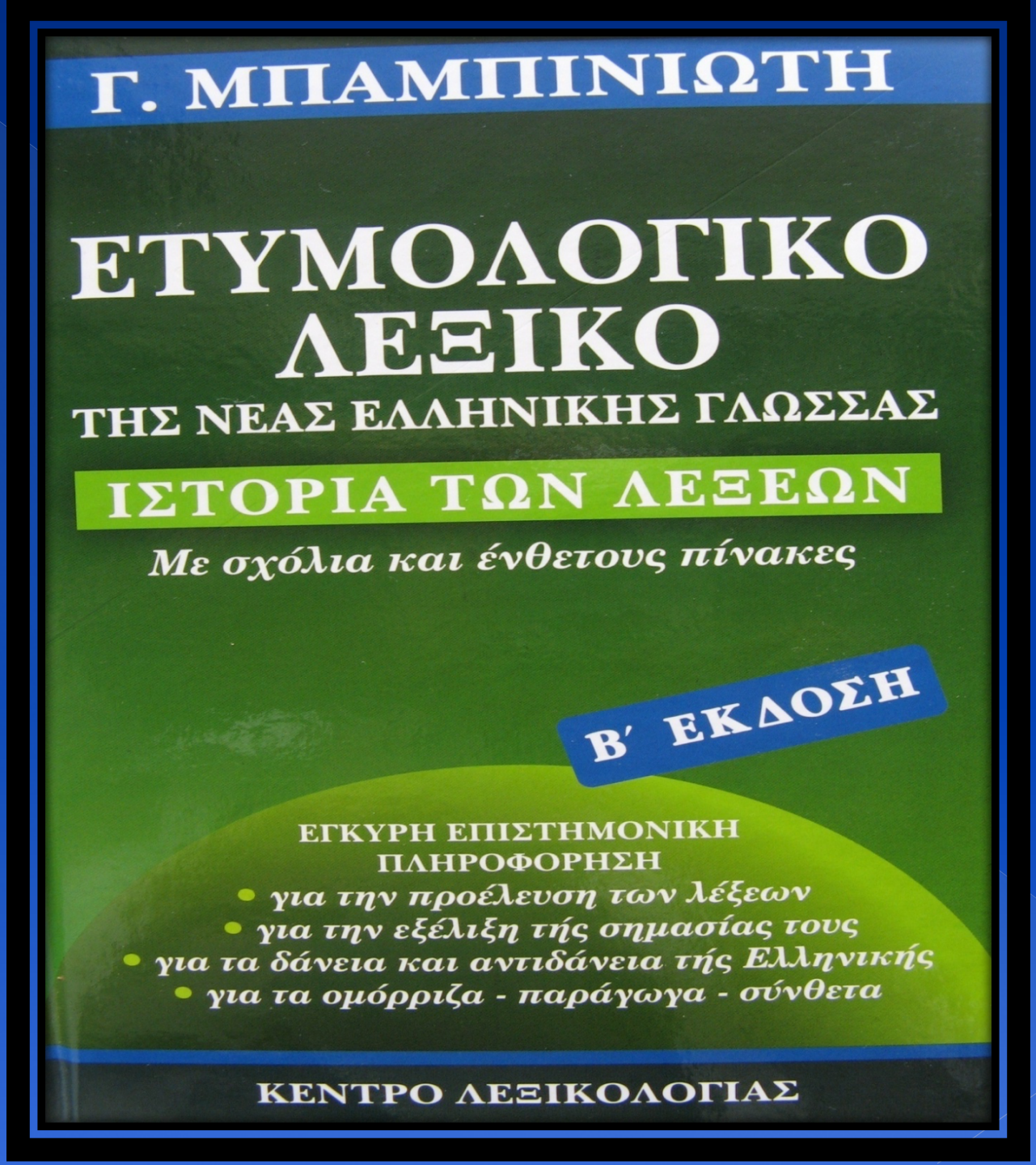
ΦΑΟΥΣΤ

Αχ! σπούδασα φιλοσοφία
καὶ νομικὴ καὶ γιατρικὴ
κι ἀλί μου καὶ θεολογία
μὲ κόπο καὶ μ' ἐπιμονή.
Καὶ νά με δῶ μὲ τόσα φῶτα,
ἐγὼ ὁ μωρός, ὅσα καὶ πρῶτα!

FAUST

Habe nun, ach! Philosophie,
Juristerei und Medizin,
Und leider auch Theologie!
Durchaus studiert, mit heißem Bemüh
Da steh' ich nun, ich armer Tor!
Und bin so klug als wie zuvor;

«Το να κλέβεις ιδέες από έναν είναι κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας. Το να κλέβεις ιδέες από πολλούς είναι επιστημονική έρευνα.»

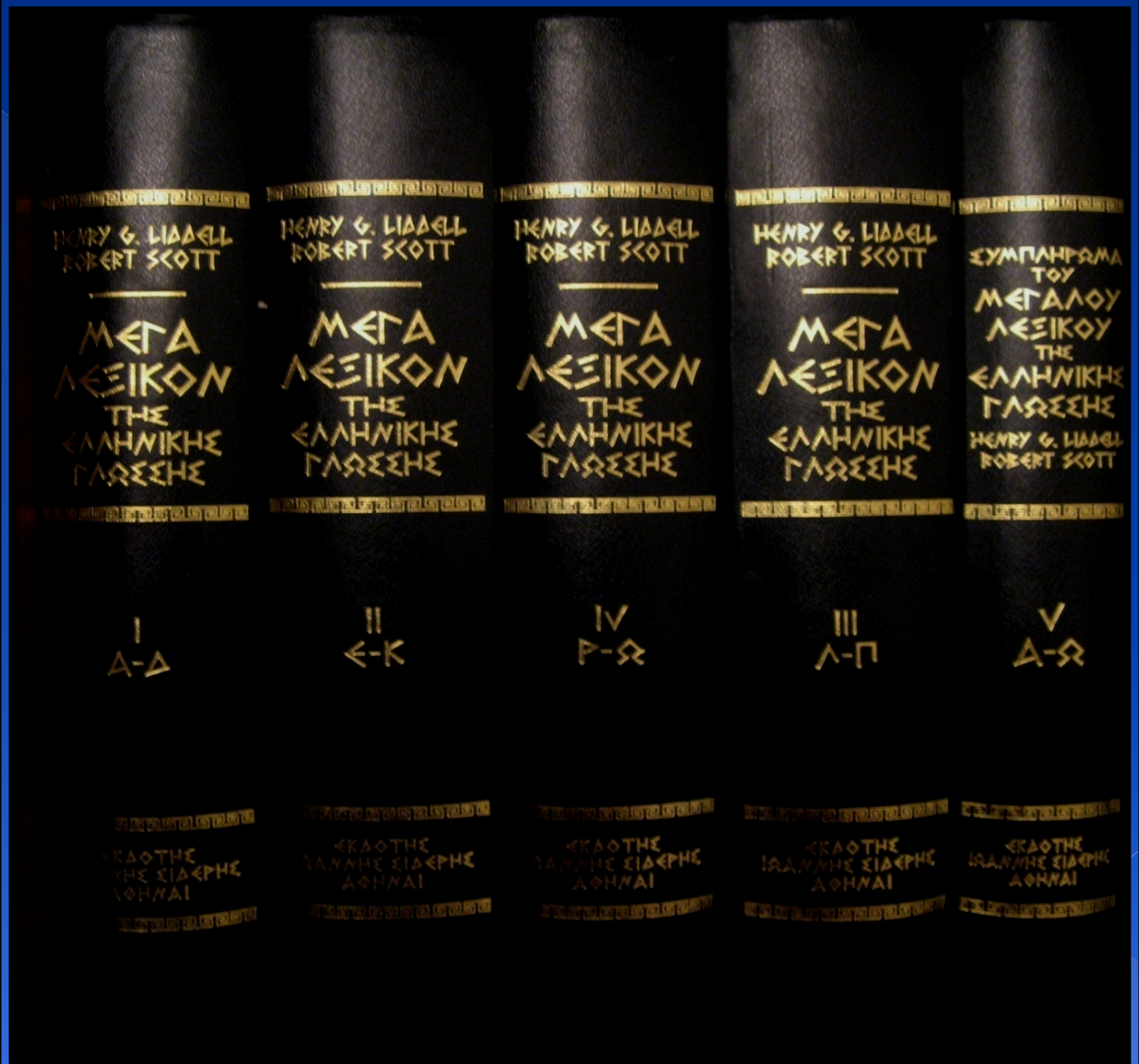

Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ
Με σχόλια και ένθετους πίνακες
Β΄ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΚΥΡΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
• για την προέλευση των λέξεων
• για την εξέλιξη τής σημασίας τους
• για τα δάνεια και αντιδάνεια τής Ελληνικής
• για τα ομόρριζα - παράγωγα - σύνθετα
ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

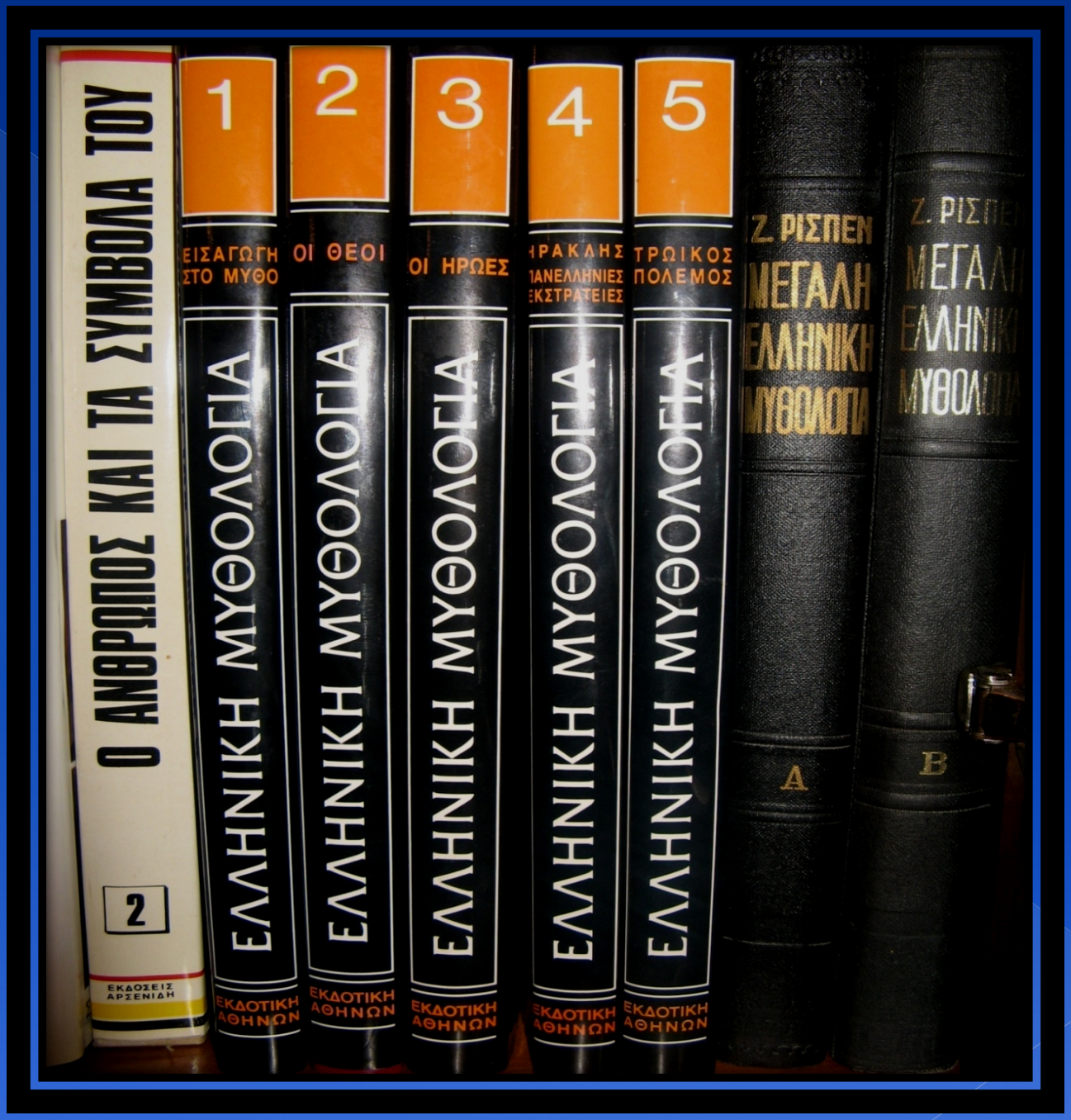
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

οι ελληνικές λέξεις στην αγγλική γλώσσα

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Η ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ
Γένεσις
Ἔξοδος
Λευϊτικόν
Ἀριθμοί
Δευτερονόμιον
1
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ
Κριταί
Ρούθ
Βασιλειῶν Α΄,Β΄,Γ΄,Δ΄
Παραλειπομένων Α΄,Β΄
2
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Ἔσδρας Α΄,Β΄
Νεεμίας
Τωβίτ
Ἰουδίθ
Ἐσθήρ
Μακκαβαίων Α΄,Β΄,Γ΄
Ψαλμοί
3
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Ἰώβ
Παροιμίαι
Ἐκκλησιαστής
Ἆσμα
Σοφία Σολομῶντος
Σοφία Σειράχ
Δώδεκα Προφῆτες
4
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Ἡσαΐας
Ἱερεμίας
Βαρούχ
Θρῆνοι Ἱερεμίου
Ἐπιστολή Ἱερεμίου
Ἰεζεκιήλ
Δανιήλ
Μακκαβαίων Δ΄
5
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Τά Τέσσερα Εὐαγγέλια
καί αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων
6
ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΒΙΒΛΟΣ
Αἱ Ἐπιστολαί καί ἡ Ἀποκάλυψις
7

HENRY G. LIDDELL
ROBERT SCOTT
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
I
Α-Δ
HENRY G. LIDDELL
ROBERT SCOTT
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
II
Ε-Κ
HENRY G. LIDDELL
ROBERT SCOTT
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
IV
Ρ-Ω
HENRY G. LIDDELL
ROBERT SCOTT
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
III
Λ-Π
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
HENRY G. LIDDELL
ROBERT SCOTT
V
Α-Ω

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ
2
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΣΕΝΙΔΗ
1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΥΘΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
2
ΟΙ ΘΕΟΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
3
ΟΙ ΗΡΩΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
4
ΗΡΑΚΛΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
5
ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
Ζ. ΡΙΣΠΕΝ
ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
Α
Ζ. ΡΙΣΠΕΝ
ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
Β

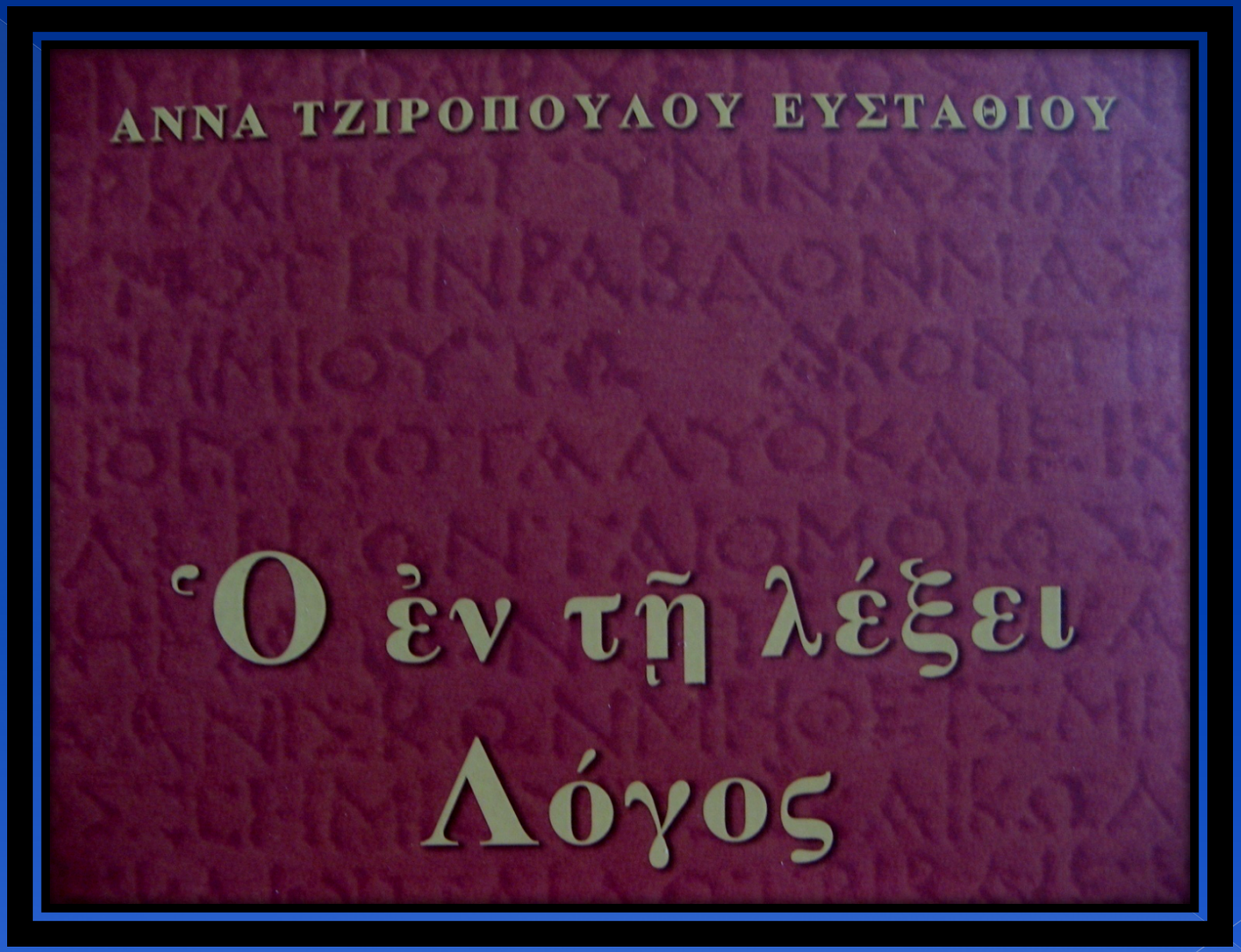
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ)

† Ν. Π. ΑΝΔΡΙΩΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΜΕ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ
ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1983

ΑΝΝΑ ΤΖΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Ὁ ἐν τῇ λέξει
Λόγος

ΤΑΚΗ ΝΑΤΣΟΥΛΗ
ΛΕΞΕΙΣ
ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ
ΣΜΥΡΝΙΩΤΑΚΗΣ

ΕΥΣΤ. ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ
ΛΑΤΙΝΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΛΕΞΙΚΟ

ΝΙΚΟΣ ΒΑΡΔΙΑΜΠΑΣΗΣ
ΕΚΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΛΕΞΗΣ
ΤΟΜΟΣ Α'
«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» – Α. Α. ΛΙΒΑΝΗ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ
τη γλώσσα
μου έδωσαν ελληνική
-ΝΗΣΙΔΕΣ-
9.58 fm

Ο άνθρωπος

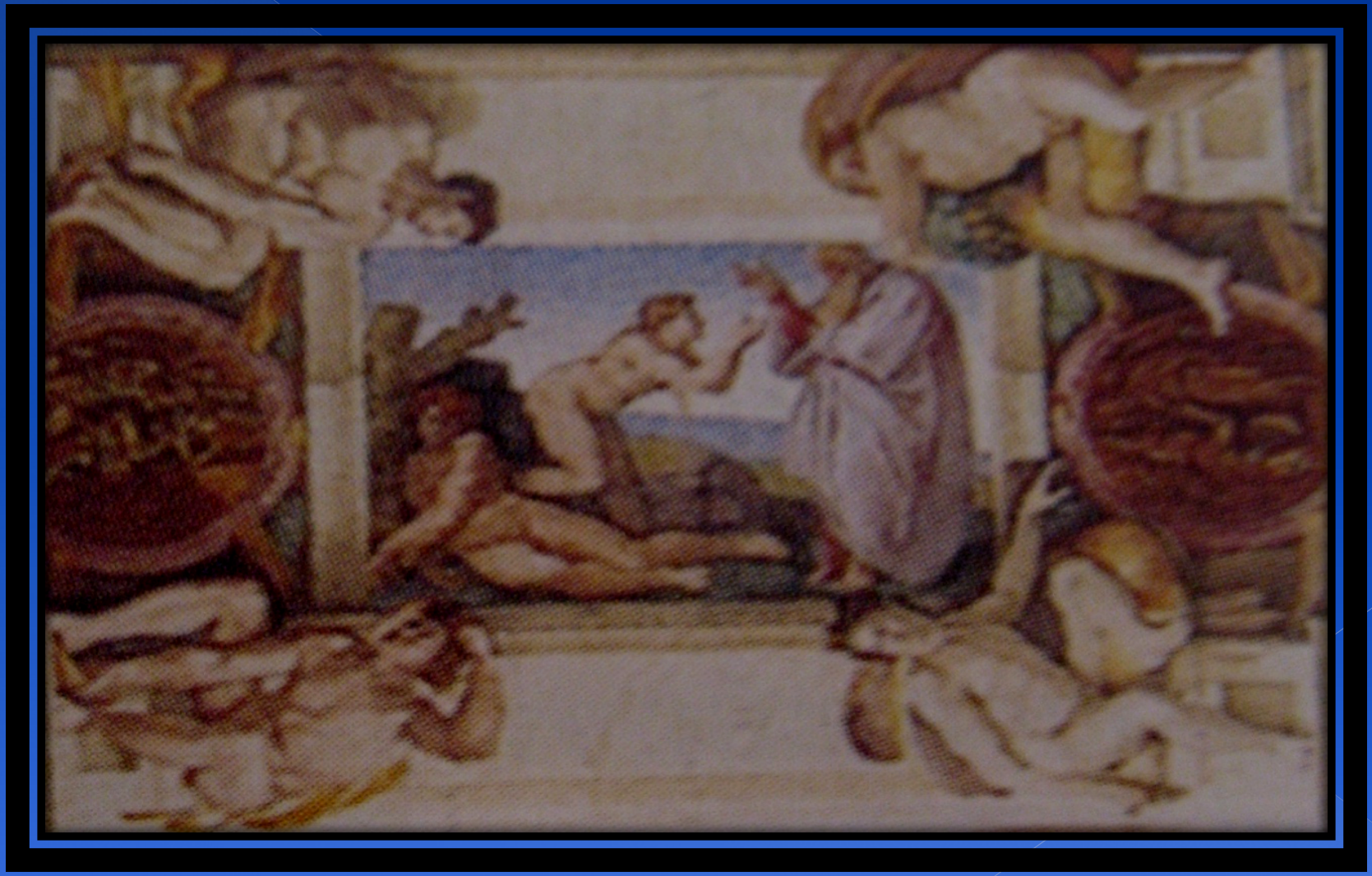
Κάποτε …ερωτήματα…

- Είναι η γυναίκα άνθρωπος;
- Ποίον το φύλον των αγγέλων ;

Αδάμ: χωματένιος,χοϊκός

Εὐα:ζωή (Λίλιθ)

Ο ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΠΥΡΡΑ

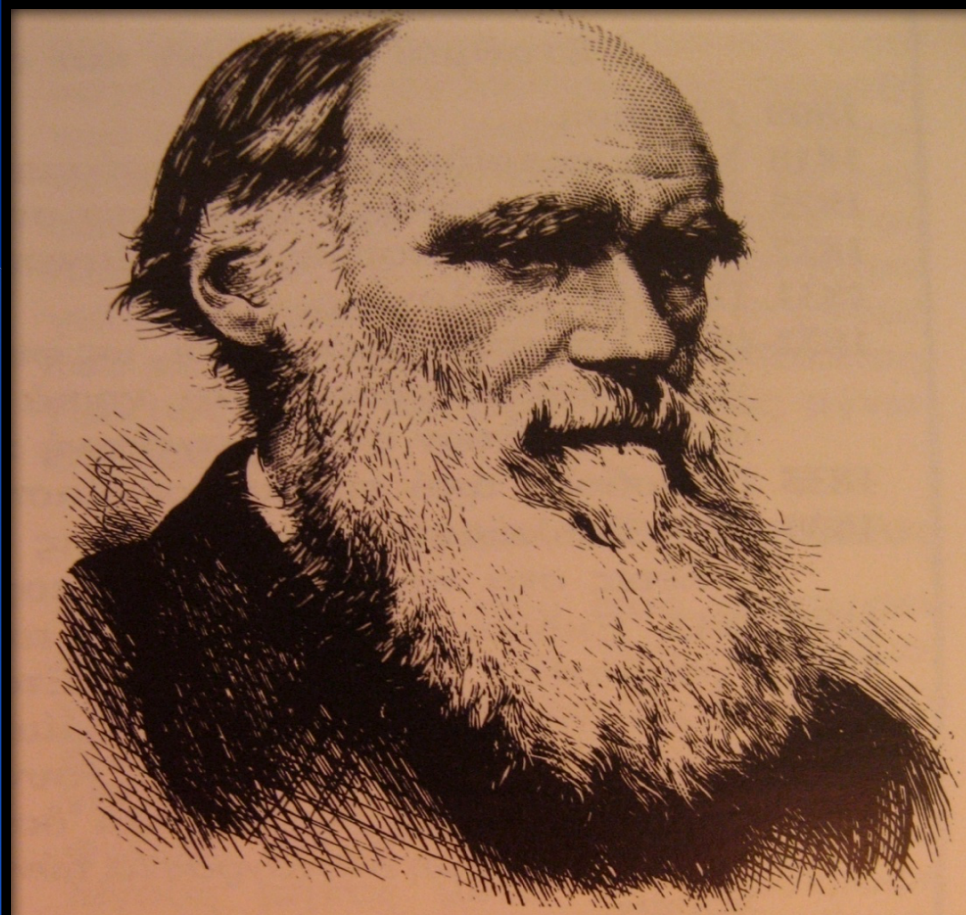
Μόνο ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα σώθηκαν από τον φοβερό κατακλυσμό.

Έτσι, μετά τον κατακλυσμό, ο Δίας έφτιαξε μια καινούργια γενιά ανθρώπων πάνω στη γη.

Ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα απόχτησαν ένα παιδί που το ονόμασαν Έλληνα. Από τον Έλληνα γεννήθηκαν τρία παιδιά, ο Δώρος, ο Ξούθος και ο Αίολος. Από τον Ξούθο γεννήθηκαν ο Ίωνας και ο Αχαιός. Οι Έλληνες, λοιπόν, είναι απόγονοι του γυιού του Δευκαλίωνα. Από τους απόγονους του Έλληνα κατάγονται ακόμα οι Ίωνες και οι Δωριείς.

Ο Κάρολος Ροβέρτος Δαρβίνος (Charles Robert Darwin), ο φυσιοδίφης που, σε συνεργασία με τον Άλφρεντ Ράσελ Γουάλας (Wallace), διατύπωσε πρώτος τη θεωρία τής βιολογικής εξέλιξης μέσω τής φυσικής επιλογής, το 1858. Αποδεκτή σήμερα γενικά σχεδόν, η θεωρία αυτή σκανδάλισε φοβερά πολλούς από τους σύγχρονους τού Δαρβίνου.

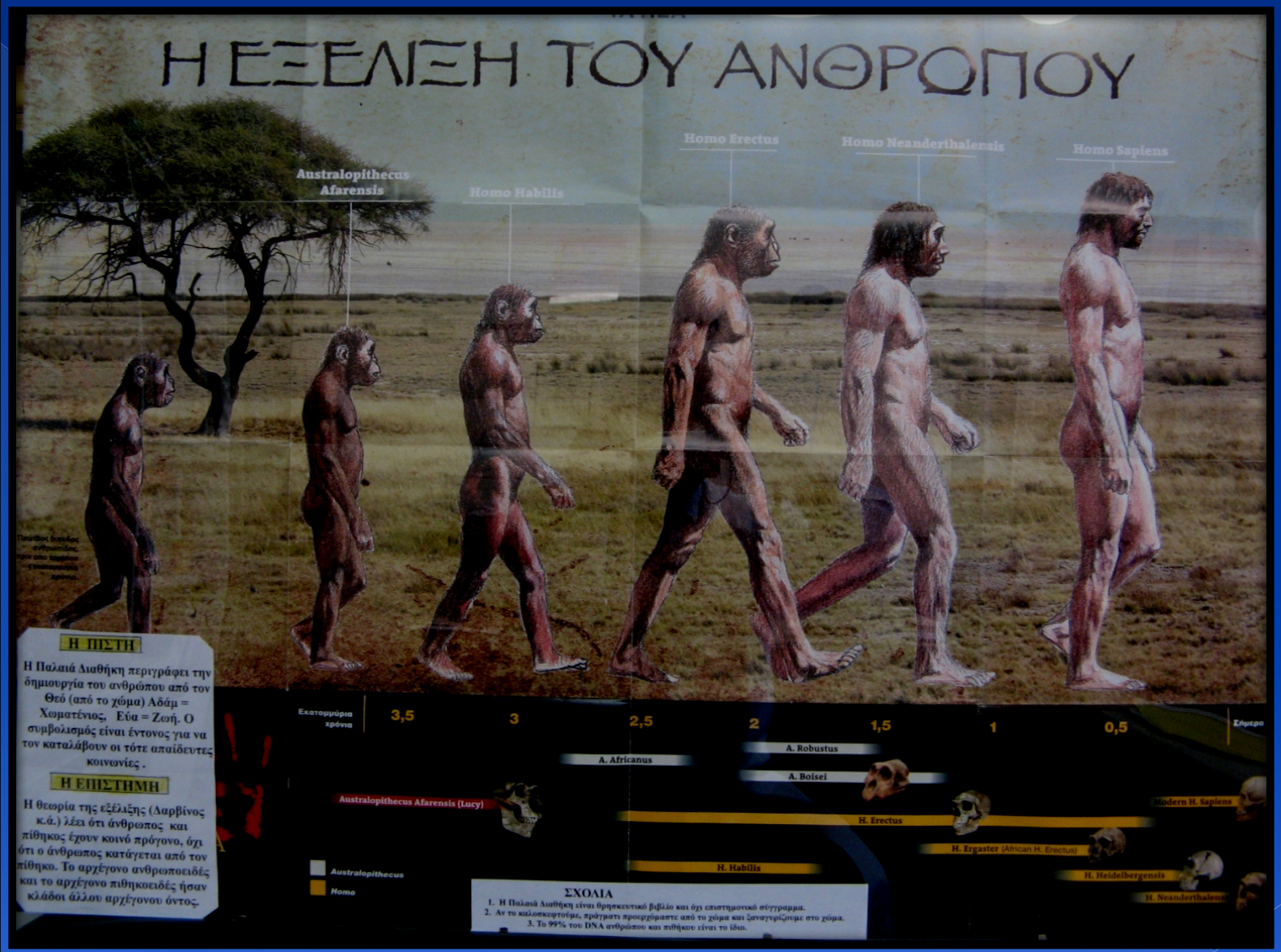
ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΑΡΒΙΝ

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

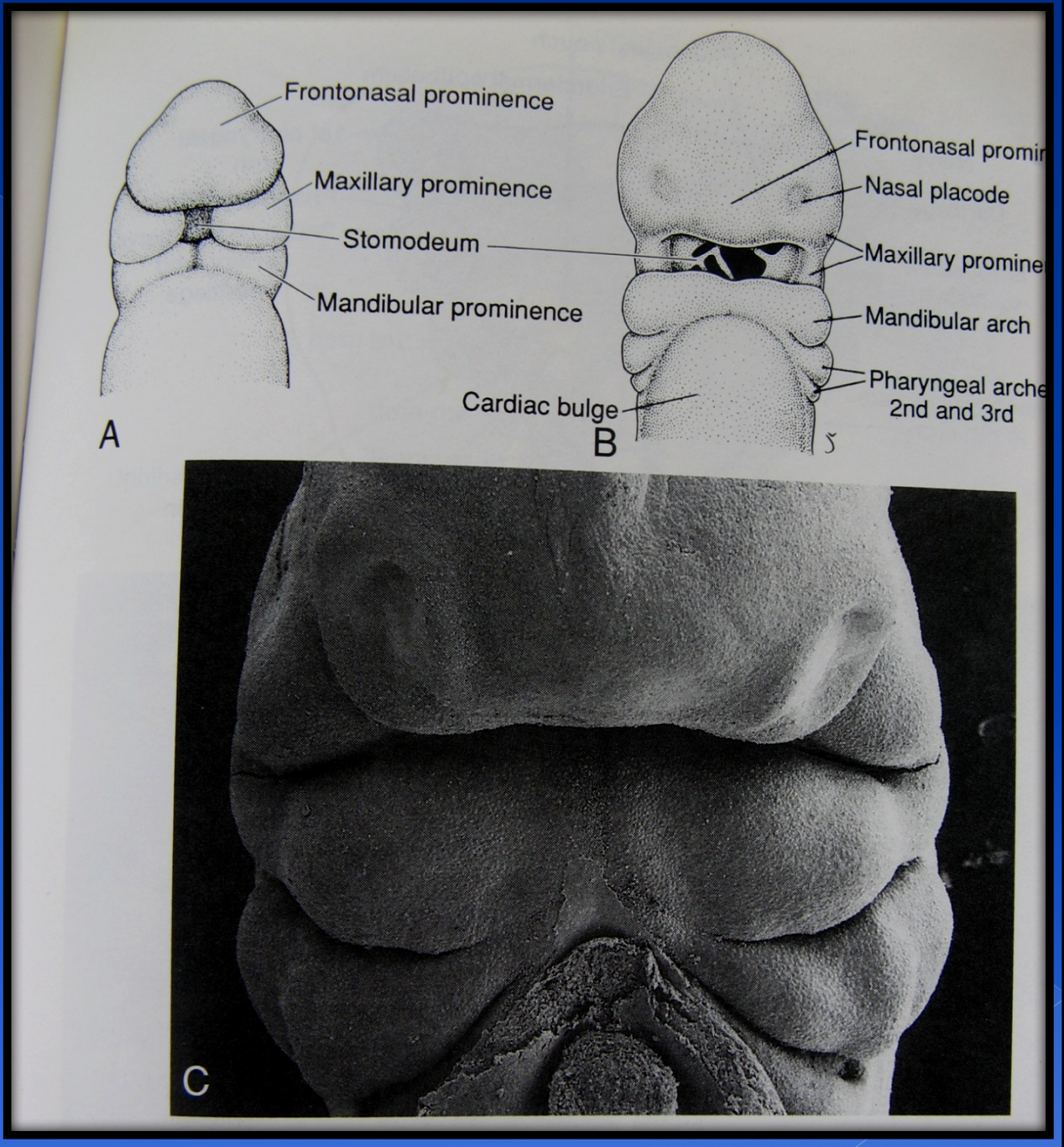
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ
Α. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

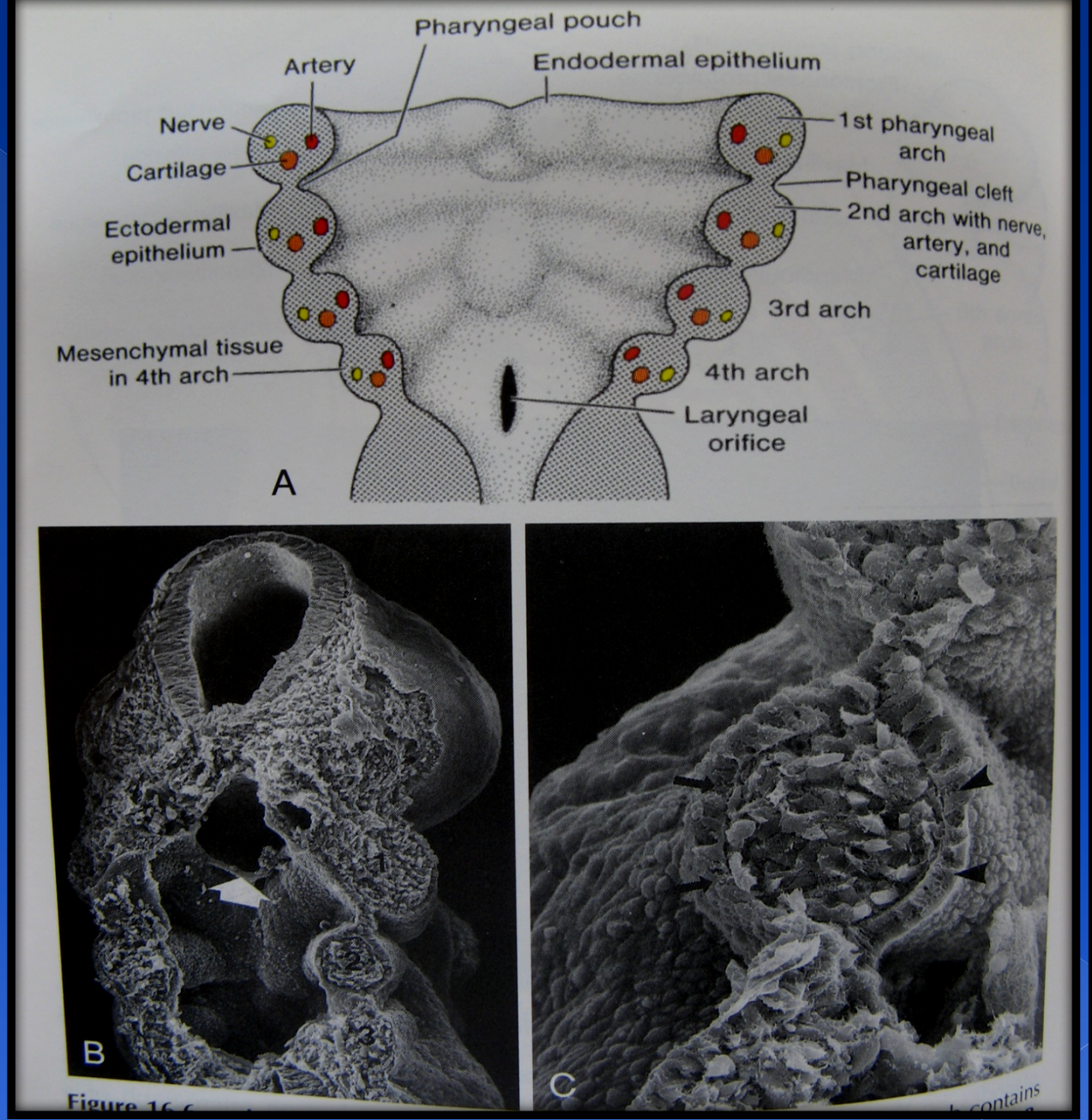
ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ

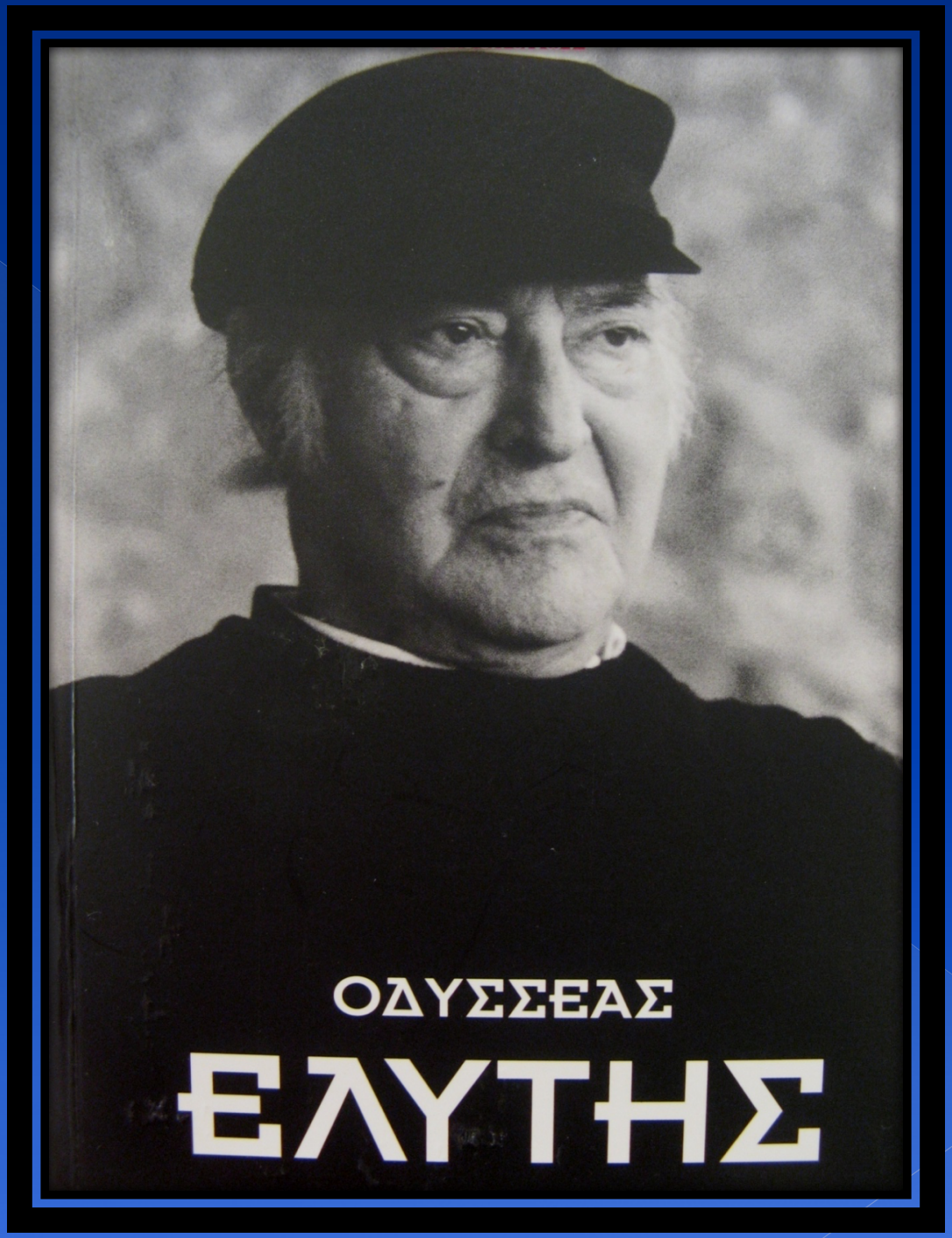

Κ. ΔΑΡΒΙΝΟΥ
Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Australopithecus Afarensis
Homo Habilis
Homo Erectus
Homo Neanderthalensis
Homo Sapiens
Η ΠΙΣΤΗ
Η Παλαιά Διαθήκη περιγράφει την δημιουργία του ανθρώπου από τον Θεό (από το χώμα) Αδάμ = Χωματένιος, Εύα = Ζωή. Ο συμβολισμός είναι έντονος για να τον καταλάβουν οι τότε απαίδευτες κοινωνίες .
Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ
Η θεωρία της εξέλιξης (Δαρβίνος κ.ά.) λέει ότι άνθρωπος και πίθηκος έχουν κοινό πρόγονο, όχι ότι ο άνθρωπος κατάγεται από τον πίθηκο. Το αρχέγονο ανθρωποειδές και το αρχέγονο πιθηκοειδές ήσαν κλάδοι άλλου αρχέγονου όντος.
Εκατομμύρια χρόνια
3,5
3
2,5
2
1,5
1
0,5
Σήμερα
A. Africanus
A. Robustus
A. Boisei
Australopithecus Afarensis (Lucy)
H. Erectus
Modern H. Sapiens
H. Ergaster (African H. Erectus)
H. Habilis
H. Heidelbergensis
H. Neanderthalensis
Australopithecus
Homo
ΣΧΟΛΙΑ
1. Η Παλαιά Διαθήκη είναι θρησκευτικό βιβλίο και όχι επιστημονικό σύγγραμμα.
2. Αν το καλοσκεφτούμε, πράγματι προερχόμαστε από το χώμα και ξαναγυρίζουμε στο χώμα.
3. Το 99% του DNA ανθρώπου και πιθήκου είναι το ίδιο.

£10
BANK of ENGLAND
TEN
POUNDS
£10
© THE GOVERNOR AND COMPANY OF THE BANK OF ENGLAND 2000
Charles Darwin 1809-1882

Frontonasal prominence
Maxillary prominence
Stomodeum
Mandibular prominence
A
Frontonasal promin
Nasal placode
Maxillary promine
Mandibular arch
Pharyngeal arche
2nd and 3rd
Cardiac bulge
B
C

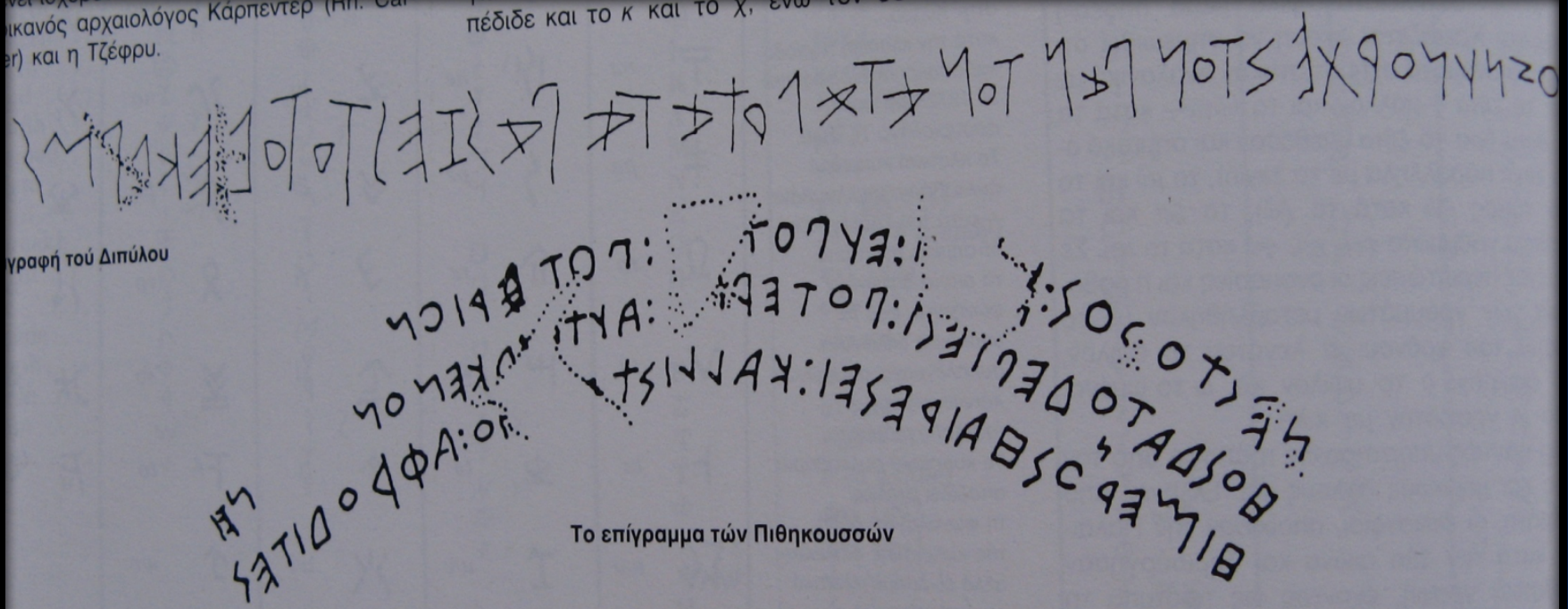

Pharyngeal pouch
Artery
Endodermal epithelium
Nerve
Cartilage
Ectodermal epithelium
Mesenchymal tissue in 4th arch
1st pharyngeal arch
Pharyngeal cleft
2nd arch with nerve, artery, and cartilage
3rd arch
4th arch
Laryngeal orifice
A
B
C

ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΕΛΥΤΗΣ

Τη γλώσσα μού έδωσαν ελληνική
το σπίτι φτωχικό
στις αμμουδιές του Ομήρου.
ΕΛΥΤΗΣ

ικανός αρχαιολόγος Κάρπεντερ (Hh. Car
er) και η Τζέφρυ.

πέδιδε και το κ και το χ, ενώ

γραφή τού Διπύλου

Το επίγραμμα τών Πιθηκουσσών

Η επιγραφή τού Διπύλου και το επίγραμμα τών Πιθηκουσσών

γραφή τού Διπύλου είναι χαραγμένη σε οινοχόη που βρέθηκε στο Δίπυλο τών Αθηνών και μαζί με το επίγραμμα τών Πιθη-σών τής Ιταλίας αποτελούν τα παλαιότερα μνημεία τού ελληνικού αλφαβήτου. Ανάγονται, σύμφωνα με τους περισσότε-ερευνητές, στο β΄ ήμισυ τού 8ου αιώνα. Ας σημειωθεί η διαφορά αποστάσεως που χωρίζει τα δύο αυτά πρώιμα δείγματα νικής γραφής: η επιγραφή τού Διπύλου από τον Κεραμεικό τής Αττικής και το επίγραμμα τών Πιθηκουσσών, από τη σημε-νήσο Ίσκια τής Ιταλίας, όπου ιδρύθηκε μία από τις πρωιμότερες ελληνικές αποικίες.

μαίνεται ότι μικρός αριθμός ερευνητών (Γκ
μαχ κ.ά.) θεωρεί το φρυγικό αλφάβητο
παλαιότερο, οπότε το ελληνικό μόνο έμ
ανάγεται στη σημιτική γραφή. Ωστόσο δεν
νεται να υπάρχει ελληνική παράδοση που

γλώσσα

< αρχ. *γλῶσσα / γλῶττα* [ήδη ομηρικό, πβ. *Ἰλ.* Α 249: *τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή*] < **γλῶχ-γᾰ*, τού οποίου το θ. απαντά στο ουσ. **γλώξ* (μόνο στον πληθ. *γλῶχες* «γένια τού σταχυού, άγανα») και στο παράγωγο *γλωχίς / γλωχίν, -ῖνος* «αιχμή, μύτη», ίσως και στο παλ. σλαβ. *glogŭ* «αγκάθι».

Γλώσσα είμαι εγώ.

Γλώσσα είσαι εσύ.

Γλώσσα είναι ο κόσμος.

Γλώσσα είναι ό,τι κάνει ο κόσμος.

Γλώσσα είναι η αγάπη και ο πόνος.

Γλώσσα είναι το ντύσιμο, η έκφραση του προσώπου,

οι χειρονομίες, η ανταπόκριση.

Γλώσσα είναι να φαντάζεσαι, να σχεδιάζεις, να δημιουργείς,

να καταστρέφεις.

Γλώσσα είναι ο έλεγχος και η πειθώ.

Γλώσσα είναι η επικοινωνία.

Γλώσσα είναι το μεγάλωμα.

Γλώσσα είμαι εγώ.

Μπέρτολτ Μπρεχτ

άνθρωπος

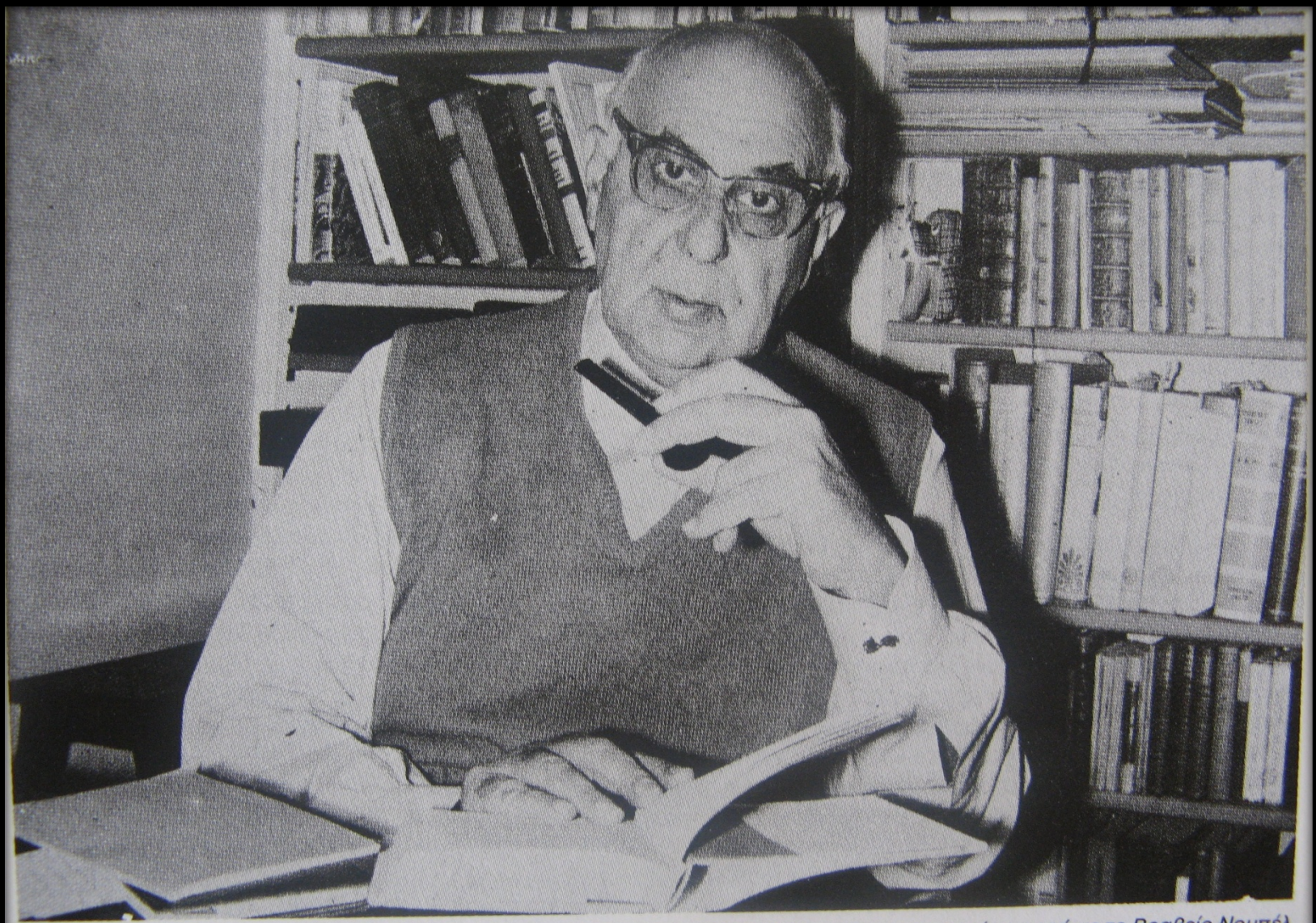
< αρχ. *ἄνθρωπος* (ήδη μυκ. *a-to-ro-qo*: *ἄνθρωπος*), πιθ. < **ἄνδρ-ωπος* «αυτός που έχει ανδρική όψη» < *ἀνήρ, ἀνδρός* + λεξικό επίθημα *-ωπός* (βλ.λ.). Για τη σύμπτωση των σημ. «άνδρας» και «άνθρωπος» ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *άνδρας*.

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

ΠΑΡΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

άνθρωπος

Οι διάφορες δημοφιλείς συνδέσεις τού ουσιαστικού ***ἄνθρωπος*** με το αρχ. *ἀναθρῴσκω* «πετάγομαι, αναπηδώ», με τη φρ. (ελνστ.) *ἄνω θρῴσκειν* «ορμώ προς τα πάνω, εφορμώ», με το ρήμα *ἀνατρέφω* ή με τις λέξεις *ἄνθος, ἄνθραξ, ἀνθηρός* είναι εντελώς αστήρικτες και οφείλονται σε παρετυμολογία. Οι παρετυμολογικές αυτές αναγωγές προσκρούουν σε θεμελιώδεις αρχές τής φωνολογίας και τού σχηματισμού των λέξεων.

Ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης στο πρόσωπο τού οποίου η πνευματική Ελλάδα τιμήθηκε για πρώτη φορά με το Βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας το 1963.

Απ' όπου και αν παράγεται, μια λέξη χάλασε το τέρας που υπήρχε εκείνα τα χρόνια: τη Σφίγγα –έλεγε ο Σεφέρης στην επίσημη ομιλία στη Στοκχόλμη, μετά την απονομή του Νόμπελ– η λέξη άνθρωπος.

«... Όταν, στο δρόμο της Θήβας (όπως θα θυμάστε), ο Οιδίπους τη συνάντησε κι αυτή του έθεσε το αίνιγμά της, η απόκρισή του ήταν: ο άνθρωπος» (*Δοκιμές*, σ. 159).

Και πόσα τέρατα έχουμε να καταστρέψουμε στο μέλλον, το κοντινό, το μακρινό, αν εμβαθύνουμε λίγο, σε αυτή τη λέξη, που τόσο δύσκολα ετυμολογείται.

αίμα

< αρχ. *αἷμα, -ατος* [ήδη ομηρικό]. Δεν έχουν επιβεβαιωθεί οι συνδέσεις με σανσκρ. *is-* «ποτό», με παλ. άνω γερμ. *seim* «παρθένο μέλι» (> γερμ. *Seim* «χυμός μελιού») ή με το αρχ. *ἵημι* «ρίχνω, βάλλω», οπότε θα σήμαινε «πλήγμα από βέλος». Η λ. *αἷμα* αντικατέστησε βαθμηδόν το ομηρικό συνώνυμο *ἔαρ*.

σπέρμα

αρχ. (ήδη μυκ. *pe-ma, pe-mo*) < θ. *σπερ-* τού ρ. *σπείρω* (< **σπερ-jω*, βλ.λ. *σπέρνω*) + παραγ. τέρμα *-μα.* ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *σπέρνω.*

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

σπερματικός < αρχ. *σπερματ-ικός* [ήδη τον 4ο αι. π.Χ. στον Αριστοτέλη].

ΣΥΝΘ. σπερματ(ο)-: *σπερματ-ούχος* (ελνστ.), *σπερματο-θήκη* (μεσν.), *σπερματο-βλάστη* (μεταφορά τού

λέμφος

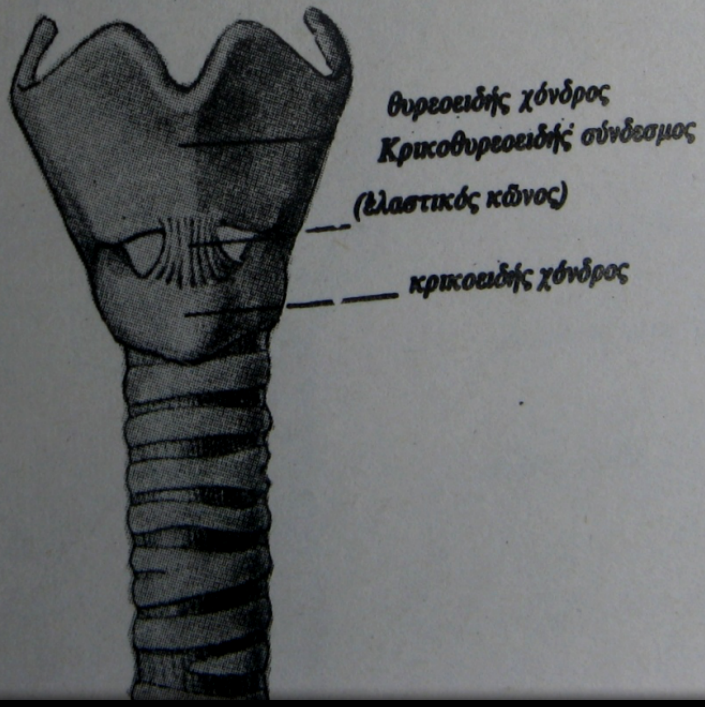
< ελνστ. *λέμφος (ό)* «μύξα, κόρυζα», ουσιαστικοπ. τύπος αρχαιότερου αμάρτυρου επιθ., που πιθ. συνδ. με γερμ. *Schlamm* «πηλός, λάσπη» < μέσο άνω γερμ. *slam*, αν ανάγονται σε θ. **sləm-bh-*. Η λ. συσχετίστηκε με τον γαλλ. ιατρ. όρο *lymphe* < λατ. *lympha* «διαυγές νερό», ποιητ. όρος που είναι μάλλον ελληνογενής και ανάγεται στο αρχ. *νύμφη* στη σημ. «νεράιδα».

αρτηρία

< αρχ. *ἀρτηρία* (ήδη τον 5ο αι. π.Χ. κυρίως στον Ιπποκράτη, όπου διακρίνονται οι αρτηρίες από τις φλέβες, πβ. *Περὶ ὡρῶν* 14: *ὁκόταν εἰς τὰ σπλάγχνα καὶ τὴν καρδίην καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς κοίλας φλέβας παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου συγγενῆ φύσιν πλεῖον ἔλθῃ ὑγρόν*) < **ἀϜερ-τηρ-ία* < θ. **ἀϜερ-* τού ρ. *αἴρω* (βλ.λ.). Η λ. ανήκει στα παράγωγα τού ρ. *αἴρω* που ανέπτυξαν επίσης τη σημ. «κρεμώ, προσδένω» (βλ. κ. *αορτή, αναρτώ*). ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *αίρω*.

Π. Η ΤΡΑΧΕΙΑ ΑΡΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΒΡΟΓΧΟΙ (εἰκ. 253, 254)

Ἡ τραχεία ἀρτηρία, πού ἀποτελεῖ τήν πρός τά κάτω συνέχεια τοῦ λάρυγγα, εἶναι ἕνας ἰνοχόνδρινος σωλήνας, μήκους περίπου 10-11 ἑκμ. Τό ὀπίσθιο τοίχωμα αὐτῆς εἶναι ἐπίπεδο καί ὑμενῶδες, ἐνῶ τό πρόσθιο καί τά πλάγια τοιχώματα εἶναι ὑπόκυρτα καί ἀποτελοῦνται ἀπό 16-20 χόνδρινα ἡμικρίκια, πού συνδέονται μεταξύ τους μέ συνδετικό ἱστό, τούς **μεσοκρίκιους συνδέσμους.**

φλέβα

μεσν. < αρχ. *φλέψ, -βός* [ήδη ομηρικό] < θ. **bhl-egw-*, επεκτεταμένη μορφή μεταπτωτ. βαθμίδας τού I.E. **bhel-* «φουσκώνω, διογκώνω» || αρμ. *beln-awor* «φαλλός», λατ. *follis* «ασκί, φούσκα – βαλλάντιο» (> γαλλ. *fou / fol* «ανόητος, τρελός», ιταλ. *folle*), παλ. άνω γερμ. *bolca* «φουσκάλα» || αρχ. *φάλ(λ)-αινα, φαλλός* (< **φαλ-jό-ς*), *φλ-ύ-ω* «αναβράζω, κοχλάζω – φλυαρώ» (βλ.λ. *φλύαρος*), ίσως και *φελλός* (αν < **φελ-νός*), *φλοῖσ-βος* (βλ.λ.). Ο περιορισμός στη σημ. «αιμοφόρο αγγείο» απαντά μόνο στην Ελληνική.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΡΙΖΑ

φλέβα, φαλλός, φάλλαινα, φλοίσβος, φλύκταινα, φλοιός, φλοίδα, φλούδα, φύλλο – fou, fluide, feuille, Blatt...

Η ιστορία των λέξεων δείχνει ότι συχνά όροι που σημαίνουν «φυσώ» και «φουσκώνω» καταλήγουν να δηλώνουν διάφορα στρογγυλά αντικείμενα ή πράγματα, καθώς και στοιχεία τού φυτικού κόσμου ή τής ανθρώπινης ανατομίας με αυτά τα χαρακτηριστικά. Η ευρεία οικογένεια λέξεων που ανάγεται στην Ι.Ε. ρίζα **bhel-* «φουσκώνω, διογκώνω» συ-

ουρώ

< αρχ. *οὐρῶ (-έω)* < **Ϝορσ-έω*, πιθ. μεταπτωτ. βαθμίδα τού I.E. **wers-* «βρέχω – δροσιά» || σανσκρ. *varṣá-*«βροχή», λιθ. *viršùs* «υψηλότερη κορυφή», ιρλ. *frass* «βροχή», ίσως επίσης αρχ. *ἔρση* «δροσιά» και *οὐρανός* (βλ.λ.). Η φαινομενικά προφανής σύνδεση με το λατ. *urīna* δεν αποκλείεται, αλλά προσκρούει στην απουσία ιχνών τού δίγαμμα (F) από τους τύπους τής Λατινικής. Το ουσ. *οὖρον* (κυρ. στον πληθ. *οὖρα*) προέρχεται από το ρ. *οὐρῶ*.

ουρανός

< αρχ. *οὐρανός*, ίσως < **(F)ορσ-ανός* < θ. **Fορσ-* (με παραγ. τέρμα *-ανός*, πβ. κ. *ὀρφ-ανός*, *ξό-ανον*), μεταπτωτ. βαθμίδα τού I.E. **wers-* «βρέχω – δροσιά» || σανσκρ. *varṣá-* «βροχή», λιθ. *viršùs* «υψηλότερη κορυφή», ίσως επίσης αρχ. *ἔρση* «δροσιά» και *οὐρῶ* (βλ.λ.). Δεν ευσταθεί η ταύτιση τού αρχ. *Οὐρανός* ως θεωνυμίου με το σανσκρ. *Varuṇa-*, καθώς η συνεπαγόμενη ανάλυση **ὀ(F)ορανός* προσκρούει στους αιολ. τύπους *ὀρανός* / *ὠρανός*, οι οποίοι δεν μπορούν να προκύψουν από συναίρεση τού αρχικού **ὀFο-*. Οι δημοφιλείς παρετυμολογικές συνδέσεις με τα αρχ. *ὁρῶ* (*-άω*) ή *ὄρος* και το επίρρ. *ἄνω* δεν έχουν επι-

Γενικό άσμα

ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ

ΝΕΡΟΥΔΑ

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

Σ'τα χώματα, πού δὲν εἶχαν ὄνομα κι οὔτε ἀριθμὸ
κατέβαινε ὁ ἄνεμος ἀπὸ κυριαρχίες ἄλλες.
Ἔφερνε ἡ βροχὴ κλωστὲς οὐράνιες,

καὶ τῶν κυοφορούντων βωμῶν ὁ ὑγρὸς θεὸς
ξανάδινε τὰ λούλουδα καὶ τὶς ζωές.

Μέσα στὴ γονιμότητα αὐγάταινε ὁ καιρός.

A las tierras sin nombres y sin números
bajaba el viento desde otros dominios,
traía la lluvia hilos celestes,
y el dios de los altares impregnados
devolvía las flores y las vidas.

En la fertilidad crecía el tiempo.

ορμόνη

μεταφορά τού ελληνογενούς αγγλ. *hormone*, το οποίο έπλασαν το 1902 οι Άγγλοι φυσιολόγοι E.H. Starling και W.M. Bayliss με βάση την αρχ. μτχ. *ὁρμῶν* τού ρ. *ὁρμῶ* (με παραγ. τέρμα *-one*).

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

ορμον-ικός, μεταφορά τού ελληνογενούς αγγλ. *hormonic*.

ΣΥΝΘ. **ορμονο-θεραπεία**, μεταφορά τού ελληνογενούς αγγλ. *hormonotherapy*.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

ορμόνη, ορμώ

Η λ. ***ορμόνη*** πλάστηκε το 1902 από τους Άγγλους φυσιολόγους W.M. Bayliss και E.H. Starling. Οι δύο ερευνητές στο University College τού Λονδίνου

ανακάλυψαν μια ουσία προερχόμενη από αδένες τού δωδεκαδακτύλου, η οποία διήγειρε το πάγκρεας ώστε να εκκρίνει υγρά. Επειδή στα Αγγλικά η έκκριση λέγεται *secretion,* ονόμασαν αρχικά την ουσία *secretin.* Στη συνέχεια την αποκάλεσαν ***hormone***, λέξη που επινόησαν με βάση τα Αρχαία Ελληνικά από το ρήμα ***ὁρμῶ*** στην αρχική του σημασία «παρακινώ για κάτι, παροτρύνω, ωθώ με ορμή για κάτι» και το συνηθισμένο επιστημονικό επίθημα ***-όνη (-one)***. Η επιλογή τής λέξης *hormone* οφείλεται στο γεγονός ότι η ουσία που ανακάλυψαν ωθούσε, τρόπον τινά, διήγειρε το πάγκρεας ώστε να εκκρίνει πεπτικά υγρά.

Η λέξη *hormone* γράφεται με *h-* στην αρχή, επειδή το ρήμα *ὁρμῶ,* από το οποίο παράγεται, δασυνόταν και, ως γνωστόν, οι αρχαιοελληνικές λέξεις που δασύνονταν μεταγράφονται στις ξένες γλώσσες με αρκτικό h-, π.χ. *Ἑλλάς* > *Hellas*, *ὁρίζων* > *horizon*, *ἥρως* > *hero* κ.ά.

Εμμανουήλ Ροΐδης.

«…λέξεις αἰτινες εἰθισται να χρησιμοποιούνται κατά κόρον παρά τοις ιατροίς και εν τοις καταγωγίοις….»

Δεν υπάρχουν πρόστυχες λέξεις, υπάρχουν πρόστυχοι άνθρωποι…

Το σύμβολο του Άρη, που είναι
επίσης και σύμβολο του Άνδρα

άνδρας

< μεσν. *ἄνδρας / ἄντρας* < αρχ. *ἀνήρ, ἀνδρός* [ήδη ομηρικό (πβ. το προοίμιο τής Οδύσσειας, *Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον*)]. Οι αρχαϊκοί κλιτικοί τύποι *ἀνέρος, ἀνέρα, ἀνέρι* οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το θέμα τής λ. ήταν **ἀ-νερ-* (πιθ. με *ἀ-* προθεμ.), το οποίο ανάγεται σε I.E. **ner-* «άνδρας, άνθρωπος» || σανσκρ. *nár-*, αρμ. *ayr*, ουαλ. *ner*, αλβ. *njer*. Βλ. κ. *άνθρωπος*.

ἄνδρας – man, Mann, Mensch – homo, homme, hombre, uomo

Το αρχ. ουσ. ***ἀνήρ*** αναφερόταν κατ' εξοχήν στον ελεύθερο άνθρωπο και φαίνεται ότι αρχικώς αποτελούσε τιμητικό όρο, ο οποίος δήλωνε διάφορες θετικές ιδιότητες (ανδρεία, γενναιότητα, κυριότητα κ.λπ.). Η λέξη συνδύαζε στην αρχαία γλώσσα τις σημ. «άνδρας» και «άνθρωπος», όπως προκύπτει π.χ. από ομηρικά χωρία όπου ο Ζευς αποκαλείται *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε*, αλλά και από πολύ μεταγενέστερα κείμενα (π.χ. Κ.Δ. Ιακώβ. 1,20: *ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται* «διότι η

τού Θεού»). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δήλωση των σημασιών «άνδρας» και «άνθρωπος» από την ίδια λέξη είναι συνήθης σε πολλές γλώσσες και κοινή στο γνωσιακό σύστημα των ομιλητών, π.χ. αγγλ. ***man***, γαλλ. ***homme***, ισπ. ***hombre***, ιταλ. ***uomo***, γερμ. ***Mann*** «άνδρας» – ***Mensch*** «άνθρωπος» (λ. κοινού ετύμου) κ.ά. Είναι ενδιαφέρον ότι μερικές αόριστες αντωνυμίες με τη σημ. «κάποιος» προέρχονται από λέξεις που σήμαιναν «άνδρας», π.χ. γαλλ. *on* (< παλ. γαλλ. *hom* < λατ. *homo* «άνδρας»), γερμ. *man* (εξασθενημένη μορφή τού *Mann* «άνδρας» ήδη από τον 8ο αι.) κ.ά.

άρρην

< αρχ. *ἄρρην, -ενος / ἄρσην, -ενός* [ήδη τον 5ο αι. π.Χ. στον Πλάτωνα] < Ι.Ε. **ers-* «αρσενικός» || αβεστ. *aršan-* «άνδρας». Βλ. κ. *αρρενωπός, αρσενικός.*

ΣΥΝΘ. αρρεν(ο)-: *αρρεν-αγωγείο, αρρενο-γονία, αρρενο-μορφισμός, αρρενο-πρεπής, αρρενο-τοκία* κ.ά.

πέος

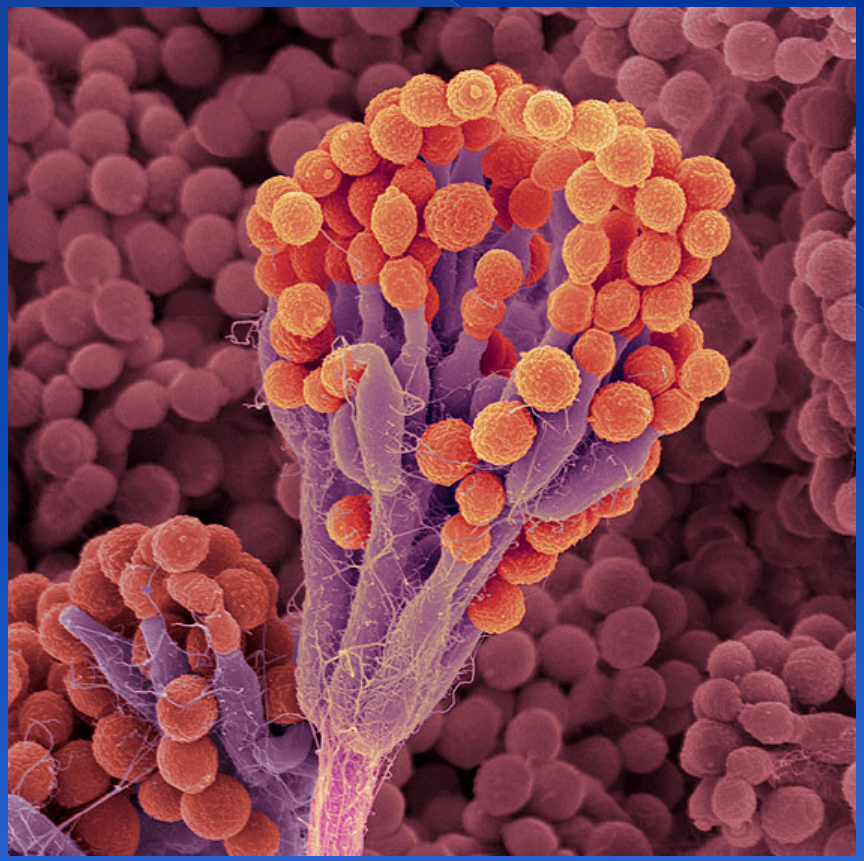
αρχ. [ήδη τον 7ο αι. π.Χ. στον Αρχίλοχο] < Ι.Ε. **pes-os* (ίδια σημ.) || σανσκρ. *pasas-*, χεττ. *pešna-* «άνδρας», λατ. **pes-nis* > *pēnis* «πέος» || πιθ. αρχ. *πόσθη* (βλ.λ.). ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *πενικιλίνη*.

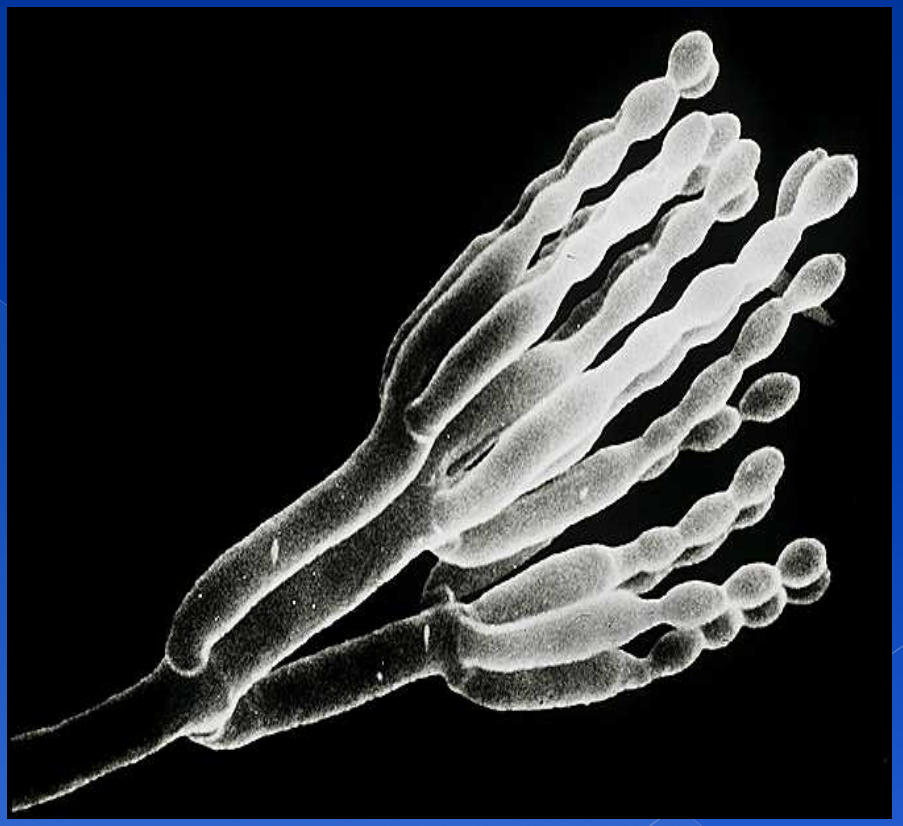
ΣΥΝΘ. πεο-λειχία (< *πέ(ος)* + *λειχ-* < αρχ. *λείχω* «γλείφω», κατά το *αιδοιο-λειχία*).

πενικιλίνη

μεταφορά τού αγγλ. *penicillin*, που πλάστηκε με παραγ. τέρμα *-in(e)* από το ν.λατ. *penicillium* «είδος μύκητα» < λατ. *penicillum / penicillus*, υποκορ. τού *peniculus* «τρίχινη γραφίδα, χρωστήρας – βούρτσα, σπόγγος». Ο εν λόγω μύκητας ονομάστηκε έτσι λόγω των τριχοειδών σποριαγγείων του.

Penicillium notatum

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ

πενικιλίνη, πέος – pencil, penis

Το μικροβιοκτόνο αντιβιοτικό ***πενικιλίνη*** ανακάλυψε το 1928 ο Βρετανός Αλέξανδρος Φλέμινγκ (Alexander Fleming, (1881-1955), παράγοντάς την από έναν μύκητα, το ***πενικίλλιο*** (γνωστό με τη νεολατινική ονομασία ***penicillium notatum***). Ο Φλέμινγκ επινόησε το 1929 τον αγγλικό όρο ***penicillin***, παράγοντάς τον από το όνομα τού μύκητα. Το νεολατινικό *penicillium*, όρος τού 1867 (οι επιστήμονες ακόμη και σήμερα συνηθίζουν να ονομάζουν τις ανακαλύψεις τους με αρχαιοελληνικά ή λατινικά ονόματα), προέρχεται από το λατ. ***peni-***

cillum / ***penicillus***, υποκοριστικό τού ***peniculus*** «τρίχινη γραφίδα, πινέλο – βούρτσα, σπόγγος» (Ο μύκητας ονομάστηκε έτσι λόγω των τριχοειδών σποριαγγείων του).

Η αγγλ. λέξη *penicillin*, λόγω τής προέλευσής της από το λατ. *peniculus*, συγγενεύει ετυμολογικά με τη λέξη ***pencil*** «μολύβι», τής οποίας η αρχική σημ. (14ος αι.) ήταν «πινέλο ζωγράφου με τρίχες καμήλας», αλλά και με τη λέξη ***penis*** «πέος», διότι το λατ. *peniculus* κυριολεκτικά σήμαινε «ουρίτσα» και ήταν επίσης υποκοριστικό τού λατ. *penis* που σή-

μαινε «ουρά».

Όσο και αν ακούγεται απίθανο, το λατ. *penis* (<**pes-nis*), συνεπώς και το *pencil* αλλά και η *πενικιλίνη*, είναι ομόρριζα τής αρχ. λέξης **πέος**, διότι όλες αυτές οι λέξεις ανάγονται σε κοινή Ι.Ε. ρίζα **pes-* / **pesos-*.

φαλλός «πέος»

αρχ. λ. (με διαλεκτ. παράγωγο *βαλλίον*, που αποδίδεται σε θρακοφρυγ. επίδραση) [ήδη τον 5ο αι. π.Χ. σε Ηρόδοτο και Αριστοφάνη] < **φαλ-jό-ς* (με επίθημα **-jo-*) < θ. *φαλ-*, από μεταπτωτ. βαθμίδα τού I.E. **bhel-* «φουσκώνω, διογκώνω» || αρμ. *beln-awor* «φαλλός», λατ. *follis* «ασκί, φούσκα – βαλλάντιο» (> γαλλ. *fou* / *fol* «ανόητος, τρελός», ιταλ. *folle*), αρχ.

καυλός «κορμός, βλαστός»

αρχ. [ήδη ομηρικό], αρχική σημ. «βλαστός, στέλεχος φυτού», < Ι.Ε. **kau-l-* || λατ. *caulis* (> γαλλ. *chou* «λάχανο», ισπ. *col*, ιταλ. *cavolo*), λιθ. *káulas* «οστό, κόκκαλο – κνήμη», μέσο ιρλ. *cuaille* «πάσσαλος, παλούκι». Η σημ. «ανδρικό μόριο» είναι ήδη αρχ. (στον Ιπποκράτη).

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

καυλί < αρχ. *καυλ-ίον*, υποκορ. τού *καυλός*

καύλα < *καυλώνω* (υποχωρητ.)

πούτσος

αβεβ. ετύμου, όπως συμβαίνει συχνά με όρους τής αργκό, ίσως < αρχ. *πόσθη* «δέρμα που περιβάλλει το πέος» (με τροπή /o/ > /u/ λόγω τού χειλικού /p/ και αντιμετάθεση /st/ > /ts/) ή, κατ' άλλη εκδοχή, < ιταλ. *puzzo* «βρόμα, δυσωδία, ρυπαρότητα» (< δημώδ. λατ. **putiu(m)* < λατ. *puteo* «είμαι σάπιος, μολυσμένος, δύσοσμος», πβ. κ. *πουτάνα*). Λιγότερο πιθ. οι αναγωγές σε τουρκ. *puç* «σχισμή γλουτών» ή σε σλαβ. *butsa* «εξόγκωμα, προεξοχή».

μπούτσος ὁ, ἴσως σλαβ. *butsa* (= ἐξόγκωμα, προεξοχή, εὐφημιστικά). Κατὰ Μ. Φιλήντ. Γλωσσογν. 4, 55 *πούτσα* < ἀρχ. *πόσθη*.

ακροβυστία

ΕΤΥΜ. < ελνστ. *ἀκροβυστία* «το δέρμα που καλύπτει τη βάλανο τού πέους» < αρχ. *ἀκροποσθία* (< *ἀκρο-* + *-ποσθία* < *πόσθη* «πέος») με παρασύνδεση (ίσως ευφημιστική) προς το αρχ. *βύω* «βουλλώνω, γεμίζω» (βλ.λ. *βύσμα*).

ΣΗΜΑΣ. Η λ. πρωτοαπαντά στην Π.Δ. (Γένεσ. 17,11: *καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν*) και χρησιμοποιείται σταθερά ως αντίθετο τής λ. *περιτομή* (Κ.Δ., Ρωμ. 2,25: *ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν*).

πόσθη «το δέρμα γύρω από το πέος»
αρχ. [ήδη τον 5ο αι. π.Χ. στον Αριστοφάνη] < θ. *ποσ-* (με παραγ. τέρμα *-θη*), από μεταπτωτ. βαθμίδα τής ρίζας που απαντά στο ουσ. *πέος* (βλ.λ.), το οποίο ανάγεται σε I.E. **pes-os* (ίδια σημ.).

βάλανος «κεφαλή τού πέους»

ΕΤΥΜ. αρχ. [ήδη ομηρικό] < Ι.Ε. *$g^{w}el$- «βαλανίδι» || αρμ. *kałin*, λατ. *glans* (> γαλλ. *gland*, ιταλ. *ghianda*), με τη σημ. «βαλανίδι – βαλανιδιά».

ΣΗΜΑΣ. αρχική σημ. «βαλανίδι» → ήδη αρχ. σημ. «κεφαλή τού πέους» (στον Αριστοτέλη).

Ορολογία γονέων για τους όρχεις των παιδιών τους

- Όρχεις
- Αρχίδια
- Αυγουλάκια
- Κουφετάκια
- Μυγδαλάκια
- Κουκιά
- Μπαλάκια
- Λιμπά
- Καμπανέλια
- Ούμπαλα
- Τέτοια
- Γλυκαδάκια
- Περιουσία
- Τα έξω του

όρχις

< αρχ. *ὄρχις, -εως* [ήδη τον 6ο αι. π.Χ. στον Ιππώνακτα] < Ι.Ε. **orghi-* || χεττ. πληθ. *arkiyeš*, αρμ. *orji-k'*, αλβ. πληθ. *herdhe*, ιρλ. *uirgge* κ.ά. Μερικοί εικάζουν περαιτέρω σύνδεση με το χεττ. *arg-* «επιβαίνω – συνουσιάζομαι (για ζώα)» ή με το αρχ. *ὀρχοῦμαι* (βλ.λ.). Βλ. κ. *αρχίδι*. ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *ορχήστρα*.

ὄρχις, -ιος καὶ -εως, ὁ, Ἀττ. ὀνομαστ. πληθ. ὄρχεις, Ἰων. ὄρχιες, ὡς καὶ νῦν, κοινῶς «ἀρχῖδι», πληθ. ἀρχίδια», Ἡρόδ. 4. 109, Ἱππ. π. Ἀέρ. 282, κτλ.· πρβλ. ὄσχις. II. φυτόν τι οὕτω καλούμενον ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ, Θεοφρ. περὶ Φυτ. Ἱστ. 9. 18, 3, Διοσκ. 3. 141. III. ὄρχις, ἡ, εἶδος ἐλαίας, Columella· ἴδε ὀρχάς.

ορχούμαι «χορεύω»

ΕΤΥΜ. < αρχ. *ὀρχοῦμαι (-έο-)* [ήδη ομηρικό, Ὀδ. ξ 465: *καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκε*], που ίσως συνδ. με σανσκρ. *ṛghāyáti* «τρέμω, μαίνομαι», το οποίο ανάγεται σε Ι.Ε. **ergh-* «τρέμω – σείω». Περισσότερο αβέβαιη η υπόθ. ότι πρόκειται για επιτατικό τύπο τού ρ. *ἔρχομαι*, το οποίο αφίσταται τόσο στη μορφή όσο και στη σημασία.

ΣΗΜΑΣ. Το ρ. *ὀρχοῦμαι* σήμαινε «χορεύω (ως μέλος ομάδας)» και αντιδιαστελλόταν προς τα ρ. *χορεύω* «σχηματίζω χορό (σε δράμα ή κωμωδία)» και *σκιρτῶ* «(ανα)πηδώ». ☛ ΣΧΟΛΙΟ λ. *ορχήστρα*.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ

ορχήστρα, όρχηση, ορχηστρικός, orchestra, karaoke

Το αρχ. ρήμα ***ὀρχοῦμαι*** σήμαινε «χορεύω». Φαίνεται πως ξεκίνησε από σημασίες που δήλωναν αναπήδηση, χοροπηδητό (βλ.λ. *ορχούμαι*), αφού ανάγεται σε ρίζα που σήμαινε «τρέμω – σείω», όπως μαρτυρούν τα παραδείγματα *ὀρχεῖται δὲ καρδία φόβῳ* «πάλλεται η καρδιά από τον φόβο», *Θεσσαλίη ὠρχήσατο* «σείστηκε η Θεσσαλία (από σεισμό)». Είναι ενδιαφέρον ότι και στα μεσαιωνικά Ελληνικά μαρτυρείται τύπος *ὀρχοῦμαι* με τη σημασία «πηδώ, σκιρτώ». Το ρήμα δήλωσε κατόπιν την οργανωμένη κίνηση σύμφωνα με «σχήματα», δηλ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΡΟΪΔΗ
Η ΠΑΠΙΣΣΑ
ΙΩΑΝΝΑ
ΠΙΣΤΗ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ιστορικό παρασκήνιο…

- Αγένειοι πάπες (πλήν Ιουλίου του Β)
- Παπικός θρόνος
- Έδρα κοπρανική
- Έδρα ελέγχου
- «Έπιασε τον πάπα από τα αρχίδια» (ανώτερος αξιωματούχος-καρδινάλιος)

οἰακας

Κυβερνώ

Κυβέρνηση

Gubernaculum

Govern

Governo

κ.λ.π

κυβερνώ

< αρχ. *κυβερνῶ (-άω)*, αρχική σημ. «διοικώ πλοίω και (αργότερα) άρμα» (η γενικότερη επεκτεταμένη σημ. ήδη αρχ.), πιθ. < **κυμερνάω* (με ανομοίωση /m/ – /n/ > /b/ – /n/), όπως προκύπτει από το αρχ. κυπρ. απρφ. *κυμερῆναι*, πιθ. δάνειο. Κατ' άλλη άποψη, το αρχ. *κυβερνῶ* προέρχεται (με μετάθεση των συμφώνων) από το θ. τού ουσ. *κύρβις, -εως*, το οποίο δήλωνε τις τριγωνικές πινακίδες που είχαν αναρτηθεί στη Βασίλειο Στοά και στις οποίες ήταν χαραγμένοι οι νόμοι τού Σόλωνος. Δεν υπάρχει ετυμολ. σχέση με τη μεσν. «γλώσσα» *κύ(μ)βη* «κεφάλι» ούτε έχουν οποιαδήποτε συμμετοχή στον σχηματισμό τής λέξεως τα αρχ. *ἔρως* και *νοῦς*. Ας σημειωθεί ότι από την ελλ. λέξη προέρχεται το λατ. *gubernō* (> γαλλ. *gouverner* > αγγλ. *govern*, ισπ. *governar*, ιταλ. *governare*).

δοιάκι τό, τιμόνι· μεσν. οἰάκ-ιον, ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. οἴαξ.

δοιάκι «πηδάλιο»

< μεσν. *οἰάκιον* (ο τύπος *δοιάκι* οφείλεται σε παρετυμολ. επίδρ. τού ρ. *διοικῶ* «κυβερνώ (πλοίο)»), υποκορ. τού αρχ. *οἴαξ, -κος* < **οἰ̆-āκ-ς* < Ι.Ε. **oi-(s)o-*, από το οποίο προέρχονται λ. που σημαίνουν «τιμόνι, πηδάλιο», π.χ. σανσκρ. *īṣá*, λιθ. *iena*, σλοβ. *ojê*.

gŭbernācŭlum, i, οὐ. πηδάλιον· 2) μετφ. (μόνον ἐν τῷ πλ.) οἱ οἴακες.

gŭbernātĭo, ōnis, θ. πηδαλιουχία, κυβέρνησις (πλοίου)· 2) μετφ. κυβέρνησις, διοίκησις, διεύθυνσις.

gŭbernātor, ōris, ἀ. πηδαλιοῦχος, κυβερνήτης (νεώς)· 2) μετφ. κυβερνήτης, διοικητής, civitatis.

gŭbernātrix, īcis, θ. κυβερνήτειρα.

gŭberno, ā΄. 1) κυβερνῶ (πλοῖον), οἰακίζω· 2) μετφ. κυβερνῶ, διοικῶ, διευθύνω.

gŭbernum, i, οὐ. = gubernaculum.

Ευνούχος

κτα] < *εὐν(ή)* (βλ.λ.) + *-οῦχος*, λεξικό επίθημα που προέρχεται από το ρ. *ἔχω* (βλ.λ.). Η λ. δήλωνε αρχικώς τον θαλαμηπόλο τού γυναικωνίτη (κυρ. των συζύγων τού μονάρχη στην Αίγυπτο, τη Βαβυλώνα και την Περσία), ο οποίος είχε οριστεί υπεύθυνος επί των γυναικών και του είχαν αφαιρεθεί οι γεννητικοί αδένες. Η λ. πέρασε επίσης σε διάφορες γλώσσες, π.χ. αγγλ. *eunuch*, γαλλ. *eunuque*, ιταλ. *eunuco*. Επιπλέον, στα μεσν. κείμενα συναντούμε τους παρετυμολογημένους τύπους *μνοῦχος*, *μουνοῦχος*.

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

ευνουχίζω < ελνστ. *εὐνουχ-ίζω*

ευνουχισμός < ελνστ. *εὐνουχισ-μός* < *εὐνουχ-ίζω*.

καστράτος

καστράτος «υψίφωνος ευνουχισμένος σε παιδική ηλικία, για να μην αλλοιωθεί η φωνή του»
< μεσν. *καστρᾶτος* < λατ. *castrātus* < ρ. *castro* «εκτέμνω, ευνουχίζω».

μουνοῦχος ὁ, ἀρχ. εὐν-οῦχος (εὐνὴ + ἔχω) > βνοῦχος > μνοῦχος > μουνοῦχος (πβ. εὔνοστος > ἔμνοστος, ἐλαύνω > λάμνω, χαῦνος > ἀχαμνὸς) (Γ. Ψυχάρ. Γραμμ. 2, 245).

σπανός

ελνστ., που μάλλον αποσπάστηκε από το σύνθ. *σπανο-πώγων* «άνδρας με αραιά γένια» (< αρχ. *σπάν(ιος)* + συνδ. φωνήεν *-ο-* + *πώγων* «πιγούνι») ή, κατ' άλλη άποψη, απευθείας από το αρχ. επίθ. *σπάνιος* (κατά το σχήμα *ορθός – όρθιος*).

όσχεο «σακοειδής θύλακος που περιέχει τους όρχεις»

< ελνστ. *ὄσχεον*, ουσιαστικοπ. ουδ. τού αρχ. επιθ. *ὄσχεος* < ουσ. *ὄσχη* «θύλακος», ίσως < *ὀ-* προθεμ. + θ. *σχ-*, το οποίο ανάγεται στον αόρ. *σχεῖν* (< **σχε-εν*) τού ρ. *ἔχω*. Σε αυτή την περίπτωση, η ανατομική σημασία πρέπει να θεωρηθεί μεταφορική. Λιγότερο πιθ. η σύνδ. με μέσο περσ. *azg* «κλαδί».

φιμώνω

< αρχ. *φιμῶ (-όω)* < *φῑμός* «φίμωτρο», τεχν. όρ., αγν. ετύμου. Δεν ευσταθούν οι συνδέσεις σχολιαστών τού Μεσαίωνα με τα αρχ. *σφίγγω, σφιγμός* ούτε υπάρχει ετυμολ. σχέση με το λατ. *fiscus* «κάνιστρο, καλάθι».

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

φίμω-μα, λόγ. [1887]

φίμωση < ελνστ. *φίμω-σις* (ως ιατρ. όρος ήδη στον ιατρό Γαληνό) < αρχ. *φιμῶ (-όω)*

φίμωτρο < ελνστ. *φίμω-τρον* < θ. *φιμω-* (< αρχ. *φιμῶ, -όω*) + παραγ. τέρμα *-τρον*, πβ. αρχ. *ἄρο-τρον*.

Περιτομή

1. Η περιτομή είναι ίσως η μόνη εγχείρηση που γίνεται πολύ καλύτερα από μη χειρουργούς.
2. Ο διευθυντής μου σχολίασε μετά από μία περιτομή: «Ελπίζω το λειτουργικό αποτέλεσμα να είναι καλύτερο από το κοσμητικό».

Circumcision

1. Circumcision is perhaps the only operation which is done much better by non-surgeons.
2. My boss … remarked after I had performed a circumcision :"I can only hope the functional result will be better than cosmetic."

And ye shall circumcise the flesh of your foreskin; and it shall be a token of the covenant betwixt me and you.

The Bible

Circumcision is an ordinance for men, and honourable in women.

Mohammed

Περιτομή-Αυνανισμός στην Αρχαία Ελλάδα

- Σε καμιά μορφή τέχνης (γλυπτική ,αγγειογραφία, ψηφιδωτά κ.τ.λ) **δεν απεικονίστηκε και δεν περιγράφηκε η περιτομή.** Ήταν <u>παντελώς άγνωστη</u> και σαν πράξη και σαν λέξη στον ευρύ Ελλαδικό χώρο.
- Η αυτοικανοποίηση (αυνανισμός) **ούτε περιγράφεται ούτε αναφέρεται** σε αρχαία κείμενα,θεωρούμενη πράξη υποδεέστερη και ξένη προς τα αρχαία ελληνικά ήθη.Ασφαλώς, υπήρχε η σχετική σάτιρα στις Διονυσιακές εορτές.

στύση

< ελνστ. *στῦσις* (απαντά σε επίγραμμα) < αρχ. *στύω* «ορθώνω, σηκώνω (για το πέος) – διεγείρω σεξουαλικά» < θ. *στ-υ-*, όπως ακριβώς απαντά στο ομόρριζο *στῦλος* (βλ.λ.) και προέρχεται από μεταπτωτ. βαθμίδα τού θ. που εμφανίζεται στο ρ. *ΐ-στη-μι* / *ΐ-στα-μαι* (βλ.λ., ΣΧΟΛΙΟ).

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

στυτικός < ελνστ. *στυ-τικός* < αρχ. *στύω*.

Πρίαπος-πριαπισμός

ΑΥΝΑΝΙΣΜΟΣ

Απόλαυση σε κλειστό κύκλωμα

Ο αυνανισμός δεν προκαλεί κώφωση ούτε είναι αμαρτία. Οταν όμως παρατείνεται πέρα από την εφηβεία, προκαλεί «τύφλωση» στην παρουσία του άλλου.

Του **Σαμίρ Τομέ** / Docteur d' Etat, Ψυχολογίας, Ψυχαναλυτής

αυνανισμός

λόγ. [1777], μεταφορά τού γαλλ. *onanisme* < *Ona*
«Αυνάν», βιβλικό πρόσωπο (στην Π.Δ.).

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

αυναν-ίζομαι.

ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

αυνανισμός

Η λέξη δεν αποδίδει επακριβώς τη σημερινή της σημασία. Έχει ως αφετηρία τη βιβλική αφήγηση για τον *Αυνάν*, ο οποίος κατά τη σύναψη ανδραδελφικού γάμου με τη χήρα τού αδελφού του αρνιόταν να τεκνοποιήσει μαζί της, επειδή ο απόγονος αυτής τής ένωσης θα αναγνωριζόταν ως νόμιμος διάδοχος τού αδελφού του και όχι ως δικό του παιδί. Για να αποφύγει την τεκνοποίηση, *«ὅταν εἰσήρχετο πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ μὴ δοῦναι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ»* (Γένεσ. 38,9), δηλ. εκσπερμάτιζε εκτός τού γυναικείου κόλπου. Η λ. εμφανίζεται με τη σημασία «αυτοϊκανοποίηση» στη Γαλλική από τον 18ο αιώνα

Γένεσις ΛΗ (4-10)

9 Ὁ Αὐνάν, γνωρίζων πολύ καλά ὅτι τό τέ-
κνον, πού θά ἐγεννᾶτο ἀπό τήν συνάφειάν
του πρός τήν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του, δέν
θά ἦτο ἰδικόν του, ὅταν ἤρχετο εἰς συνά-
φειαν πρός αὐτήν, ἄφηνε τό σπέρμα του νά
χύνεται εἰς τήν γῆν, διά νά μή δώσῃ τέκνον
εἰς τόν ἄτεκνον ἀδελφόν του.
10 Τό γεγονός αὐτό ἐφάνη εἰς τόν Θεόν πο-
λύ κακόν, ὁ δέ Θεός ἐθανάτωσε τόν Αὐνάν
διά τήν κακήν αὐτήν πρᾶξιν.

Αγκτηριασμός-Infibulation

- Πρόκειται για ειδική ιατρική πράξη στην ακροποσθία που σκοπό είχε την ακινητοποίηση του πέους με την χρήση ειδικών εξαρτημάτων (μεταλλικοί δακτύλιοι ή λαβίδες ,παραμάνες, καρφίτσες, λουριά κ.τ.λ.)
- Χρησιμοποιήθηκε από αθλητές σε Ολυμπιάδες (κυνοδέσμη του πέους των γυμνών αθλητων) αλλά και σε άλλες καταστάσεις παρεμπόδισης της συνουσίας ή του αυνανισμού.
- Οι συγχρονοι αθλητές χρησιμοποιούν ειδικούς επενδύτες. (συσπασουάρ)

ἀγκτήρ, ῆρος, ὁ, (ἄγχω) ἐργαλεῖον (βελόνη) πρὸς συρ
πληγῆς, Λατ. fibula, Πλούτ. 2. 468C, Γαλην.· ὅθεν ἀγ
ριάζω ἢ -ίζω, συρράπτω δι' ἀγκτῆρος· καὶ ἀγκτηριασ
ός, Γαλην.

ἀγκτήρας, ὁ (Α *ἀγκτὴρ* [*ἄγχω*]· 1. χειρουργικὴ λαβίδα μὲ τὴν ὁποία συγκρατοῦνται τὰ χείλη τοῦ τραύματος κατὰ τὴ συρραφή· 2. (στὸν πληθ.) *οἱ ἀγκτῆρες*· ἰατρικὸς ἐπίδεσμος.

ἀγκτηριάζω (ΑΝ) [*ἀγκτήρ*]· συσφίγγω τὰ χείλη μιᾶς πληγῆς μὲ ἀγκτήρα* γιὰ νὰ συρραφοῦν εὐκολότερα.

ἀγκτηρίασμα, τὸ [*ἀγκτηριάζω*]· ἡ μὲ ἀγκτῆρες (ἐπιδέσμους ἢ χειρουργικὲς λαβίδες) σύσφιξη τῶν χειλέων μιᾶς πληγῆς.

ἀγκτηριασμός, ὁ [*ἀγκτηριάζω*]· τὸ ἀγκτηρίασμα*.

ἀγκτηρίζω [*ἀγκτήρ*]· ἀγκτηριάζω*.

ἀγκτικά, τὰ (Μ) [*ἄγχω*]· ἀμοιβὴ γιὰ ἀπαγχονισμό, τὰ ἀργύρια τοῦ Ἰούδα.

Αγκτηριασμός-Infibulation

Υποσπαδίας

υποσπαδίας «ανώμαλη διάπλαση τής ουρήθρας τού άνδρα»

< ελνστ. *ύποσπαδίας* (ήδη στον ιατρό Γαληνό) < *ύπο-* + *-σπαδ(ίας)* < θ. *σπαδ-*, που απαντά σε παράγωγα και σύνθετα τού αρχ. *σπῶ (-άω)* «σπάζω» (π.χ. ελνστ. *παρα-σπάς, -άδος*, αρχ. *σπαδ-ών, -όνος* «σπασμός», ελνστ. *σπάδ-ων, -ωνος* «ευνούχος»).

Κιρσοκήλη

κιρσός

αρχ. [ήδη τον 5ο αι. π.Χ. στον Ιπποκράτη] < *κιρκ-*jός*, πράγμα που οδηγεί σε σύνδεση με το ουσ. *κρί-κος / κίρκος* (βλ.λ.), πιθ. λόγω τού σχήματος ορισμέ-νων κιρσών.

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

κιρσοειδής < αρχ. *κιρσο-ειδής*

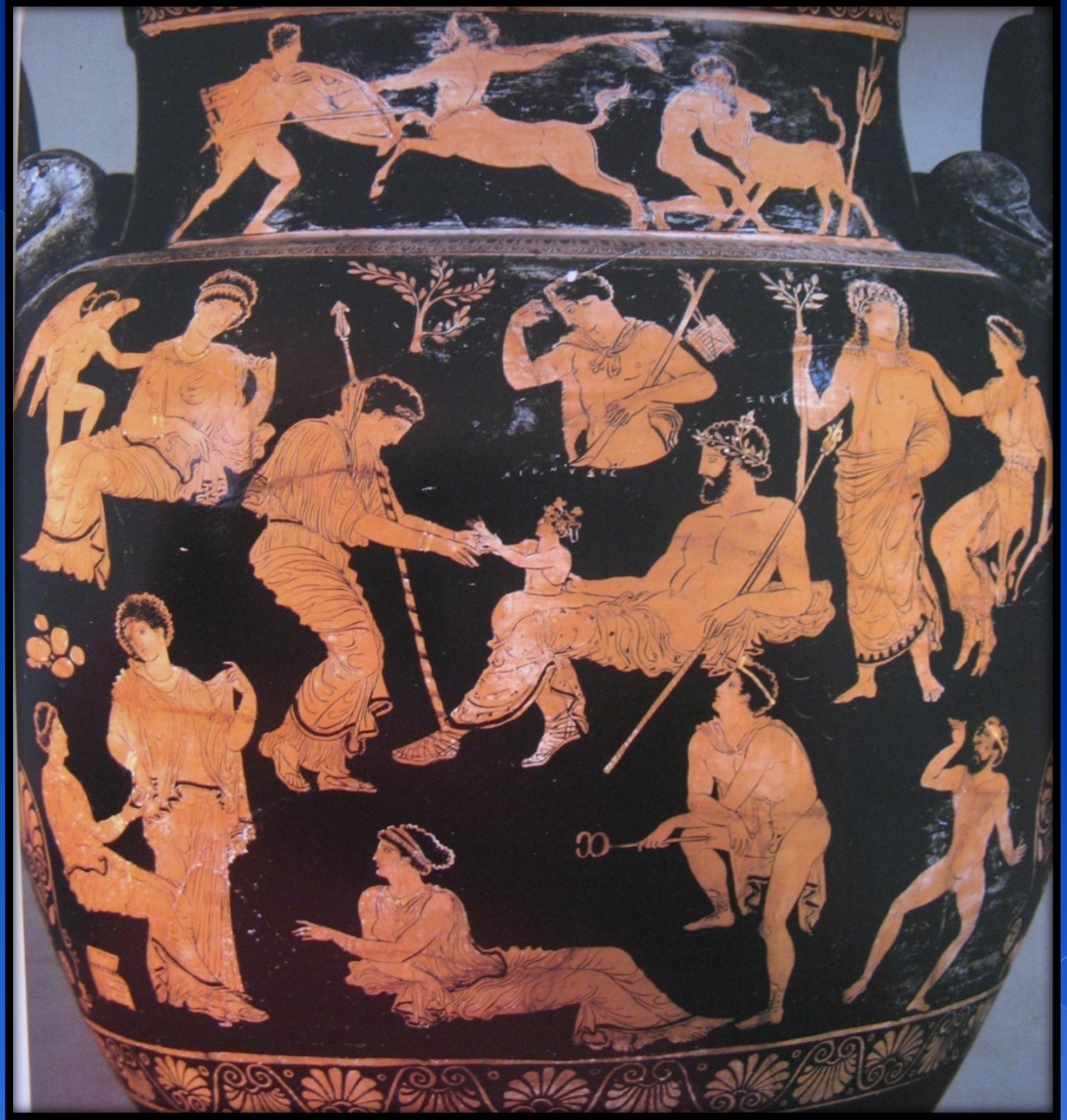
κιρσώδης < αρχ. *κιρσ-ώδης*.

ΣΥΝΘ. κιρσο-κήλη, μεταφορά τού ελληνογενούς αγγλ. *cirsocele*.

Ο άνδρας γεννά και η γυναίκα τίκτει.

Ερμαφρόδιτος

187. Τόσο πολύ αγάπησε η Σαλμακίς τον Ερμαφρόδιτο, γιο του Ερμή και της Αφροδίτης, που οι θεοί εισάκουσαν την επιθυμία της να σμίξει μαζί του και συγχώνευσαν σε ένα πλάσμα και τους δυο τους. Στο ρωμαϊκό αυτό ανάγλυφο, όπου συνδυάζονται στοιχεία διαφόρων φάσεων της ελληνικής τέχνης, ο Ερμαφρόδιτος στέκεται μπροστά στον τοίχο ενός τεμένους. Στο αριστερό του χέρι κρατάει Έρωτα, ενώ το δεξιό στηρίζει σε πεσσό, που επιστέφεται με άγαλμα της Άρτεμης. (Ανάγλυφο. 120–130 μ.Χ. Ρώμη, Palazzo Colonna).

αγαπώ

ΕΤΥΜ. < αρχ. *ἀγαπῶ (-άω)* [ήδη ομηρικό (πβ. *Ὀδ.* ψ 214: *οὔνεκά σ' οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὤδ' ἀγάπησα*)], αγν. ετύμου.

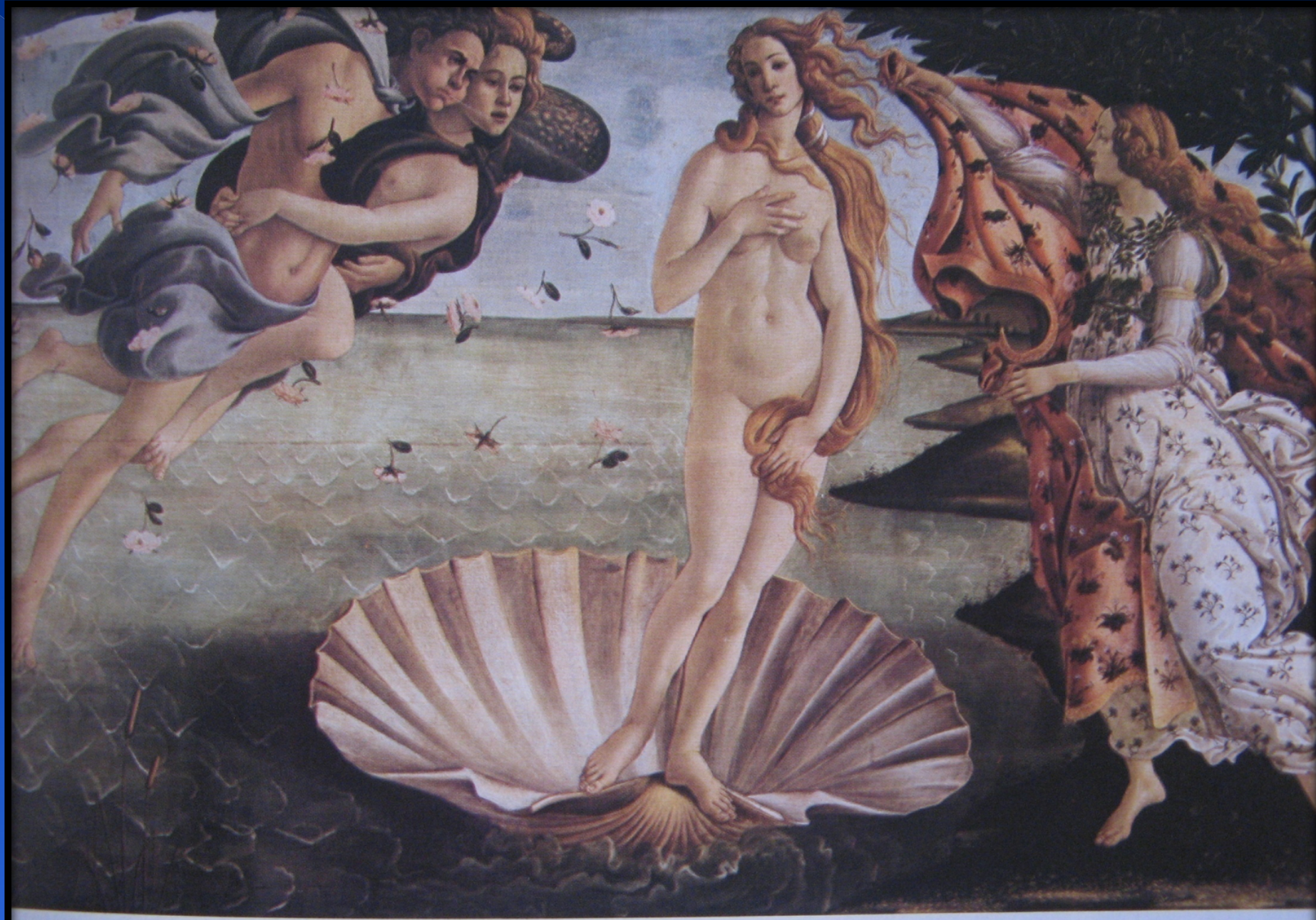
ΣΗΜΑΣ. αρχική σημ. «εκδηλώνω τρυφερότητα» → (μεθομηρικώς) «επιθυμώ – ενδιαφέρομαι βαθιά» (πβ. Πλάτ. *Πολιτ.* 330c: *ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ*

αγάπη < ελνστ. *ἀγάπ-η* (ο πληθ. *ἀγάπαι* έχει στην Κ.Δ. τη σημ. των κοινών δείπνων που μοιράζονταν οι χριστιανοί με σκοπό κυρ. την υποστήριξη των απόρων, πβ. Ἰούδα 12: *οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι*) < αρχ. *ἀγαπῶ*

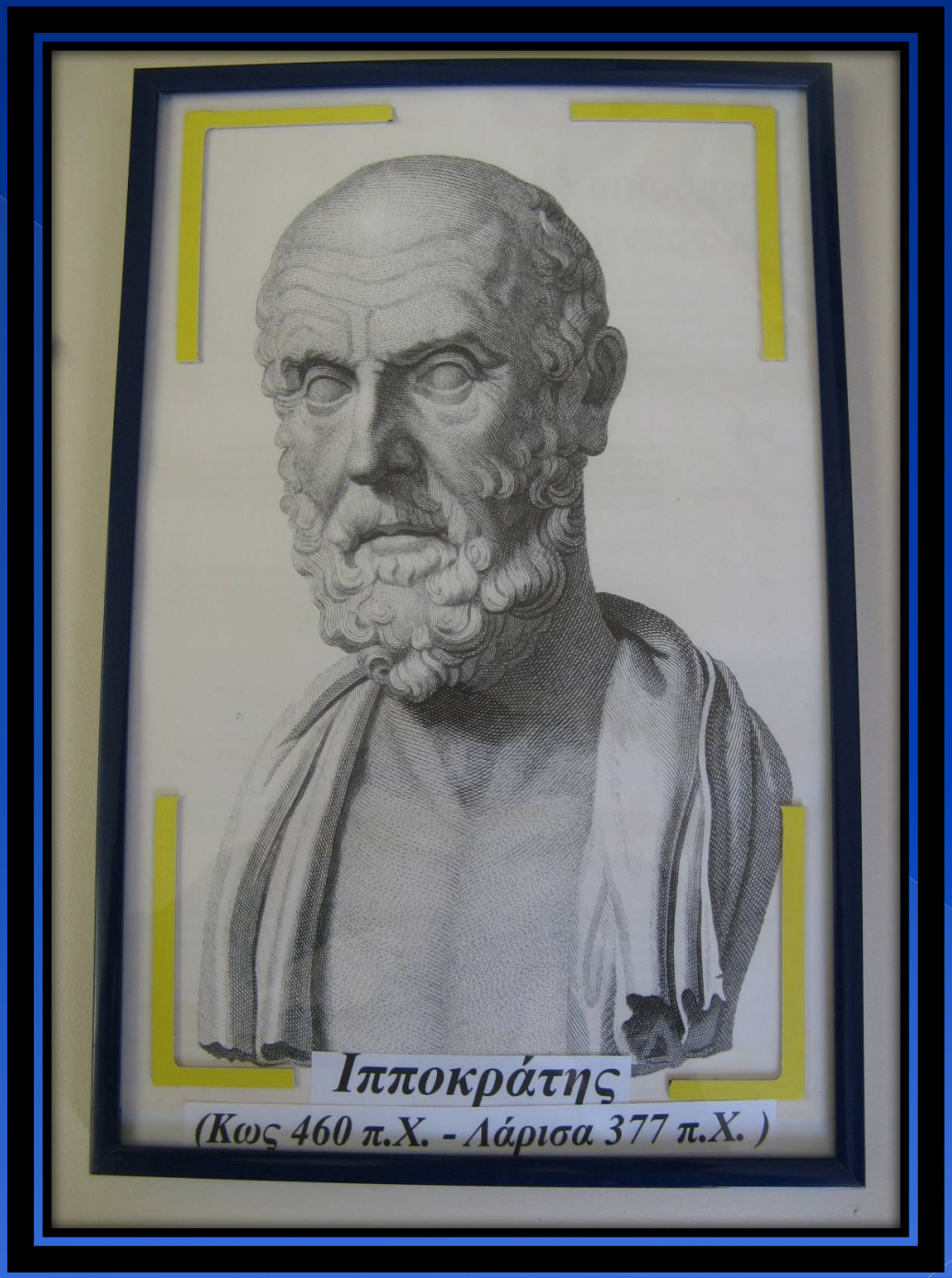
έρωτας

ΕΤΥΜ. < μεσν. *ἔρωτας* < αρχ. *ἔρως, -τος*, από το ίδιο θ. με το ρ. *ἔραμαι* «αγαπώ», αγν. ετύμου. Βλ. κ. *ερα-στής*.

ΣΗΜΑΣ. Η λ. δήλωνε εξ αρχής την αγάπη που βασίζεται στη σαρκική έλξη, την «ερωτική επιθυμία», αλλά και τον γενικότερο πόθο για κάτι (πβ. Ηροδ. *Ίστ.* 5.32: *ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύραννος γενέσθαι*). Σε ορισμένους πλατωνικούς διαλόγους η λ. εξειδικεύεται στη δήλωση τού παιδαγωγικού έρωτα.

ννηση της Αφροδίτης. Ελαιογραφία του Σάντρο Μποττιτσέλλι, 1485 (Φλωρεντία, Galleria Uffizi).

Ιπποκράτης
(Κως 460 π.Χ. - Λάρισα 377 π.Χ.)

Κεραυνοβόλος διάγνωση(α)

Ιπποκράτης:

«Χαίρε κόρη !»

«Χαίρε γύναι!»

Κεραυνοβόλος διάγνωση(β)

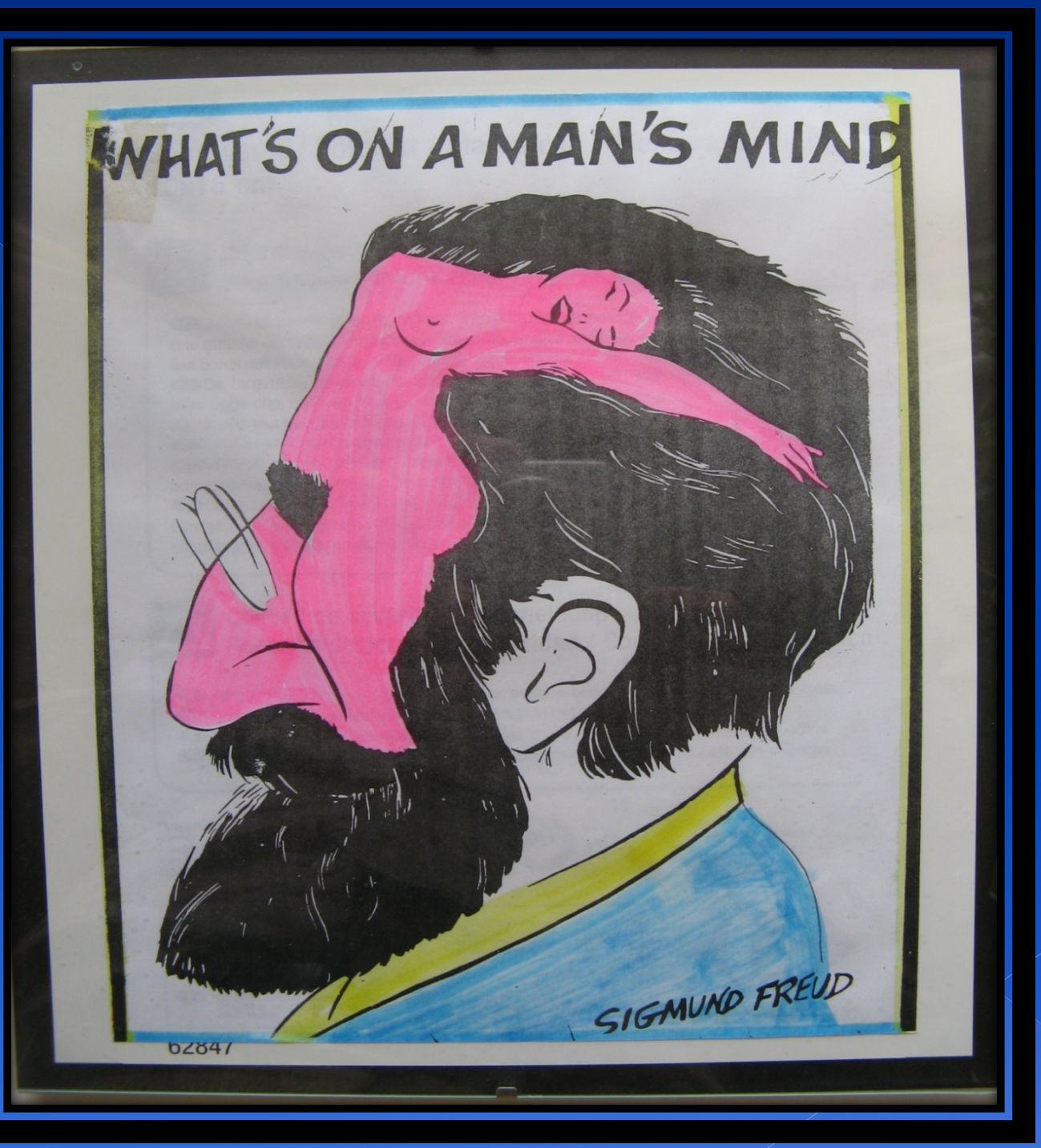
Ερασίστρατος:

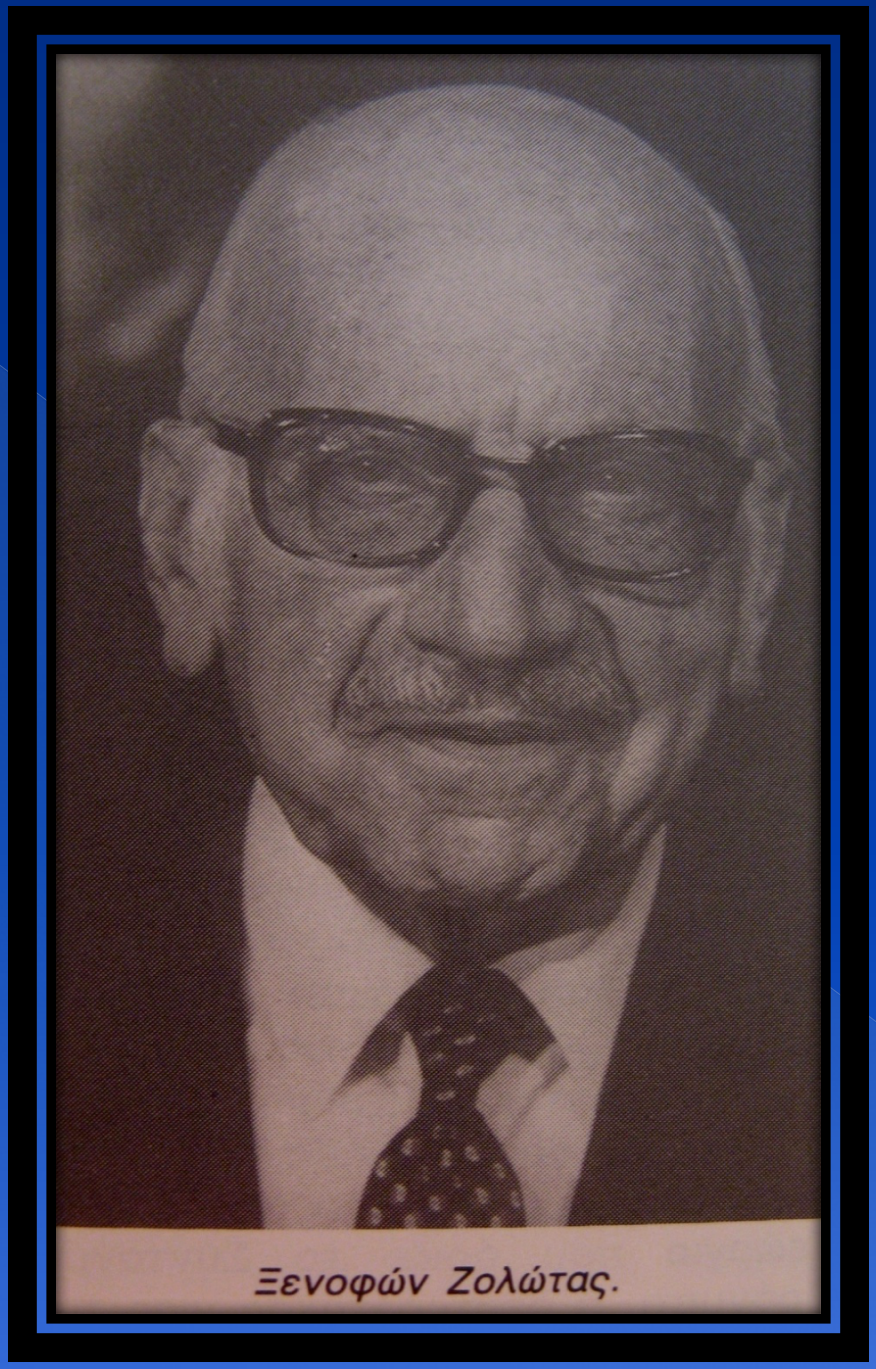
Σέλευκος

Αντίοχος Α΄

Στρατονίκη

WHAT'S ON A MAN'S MIND
SIGMUND FREUD
62847

Ξενοφών Ζολώτας.

"I eulogise the archons of the Panethnic Numismatic Thesaurus and the Ecumenical Trapeza for the orthodoxy of their axioms, methods and policies, although there is an episode of cacophony of the Trapeza with HELLAS. With enthusiasm we dialogue and synagonize at the synods of our didymous organizations in which polymorphous economic ideas and dogmas are analyzed and synthetized. Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch. But, to my thesis, we have the dynamism to program therapeutic practices as a prophylaxis from chaos and catastrophe. In parallel, a panethnic unhypocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic. I apologize for my eccentric monologue.

I emphasize my eucharisties to you. Kyrie, to the eugenic and generous American ethnos and to the organizers and protagonists of this amphictiony and the gastronomic symposia".

ΟΥ ΠΕΡΙ ΜΕΝ ΠΡΟ
ΚΡΑΔΙΗ ΚΑΙ ΘΥΜΟΣ ΑΠΗΝ

ΟΥΚΑΙ ΑΠΟ ΠΛΟΣ
ΟΣ ΓΛΥΚΙΟΝ Ρ

13 x 18 CM
(5" x 7")

Ευχαριστώ πολύ!...